

Riksdagens protokoll

2005/06:75

Fredagen den 17 februari

Kl. 9.00 – 12.43

Protokoll
2005/06:75

1 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan

Tredje vice talmannen meddelade att interpellationer skulle besvaras *måndagen den 6 mars kl. 10.00*. Tidigare aviserat bordläggningsplenium kl.12.00 skulle utgå.

Meddelandet hade delats ut till kammarens ledamöter.

2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2005/06:256

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:256 av Jan-Evert Rådström (m)

Ljuddämpare på jaktvapen

Interpellationen kommer att besvaras *måndagen den 13 mars 2006*.

Skälet till dröjsmålet är för kort handläggningstid samt tjänsteresor.

Stockholm den 13 februari 2006

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2005/06:257

Till riksdagen

Interpellation 2005/06:257 av Tuve Skånberg (kd)

Lag mot religionskränkning

Interpellationen kommer att besvaras *måndagen den 13 mars 2006*.

Skälet till dröjsmålet är för kort handläggningstid samt tjänsteresor.

Stockholm den 13 februari 2006

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Nina Lundström har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta med anledning av läget för hemlösa, och om jag kommer att ta initiativ så att riksdagen får möjlighet att behandla något förslag under våren från regeringen för att förbättra läget för bostadssökande och hemlösa.

Inledningsvis vill jag uttrycka min oro över att antalet hemlösa personer har ökat. Med anledning av detta känns regeringens uppdrag till Socialstyrelsen om att genomföra återkommande kartläggningar av hemlösheten angeläget, inte minst för att det bidrar till att dessa viktiga frågor hamnar i fokus.

Vad det gäller den första frågan så vill jag börja med att instämma i Nina Lundströms yttrande om att det är betydelsefullt att det byggs bostäder. Eftersom regeringen anser att bostadsbyggandet är angeläget har vi satt upp ett mål om att byggandet av 120 000 nya bostäder ska påbörjas under mandatperioden. Det målet kommer att uppnås med råge. Dessutom planerar regeringen att under våren lägga fram förslag som syftar till att ge stabila spelregler, vilket bör förbättra förutsättningarna för nyproduktion av bostäder, framför allt vad det gäller hyresbostäder. Där emot avvisar jag Nina Lundströms påstående om att ombildning av hyresrätter till bostadsrätter skulle skapa en bättre fungerande bostadsmarknad. Framför allt tror jag inte att färre hyresrätter skulle hjälpa de personer som är hemlösa. I stället anser jag att vi måste slå vakt om mångfalden av upplåtelseformer och särskilt försvara hyresrätten. Hyresrätten och allmännyttan är viktiga redskap i en social bostadspolitik för att skapa en bostadsmarknad för alla. Med anledning av det beslutade regeringen i oktober förra året att tillsätta en utredare som ska se över allmännyttans villkor och förutsättningar. Dessutom tillsatte regeringen i maj förra året en arbetsgrupp som bland annat ska föreslå åtgärder som leder till att

- kommunerna har och lever upp till ett bostadsförsörjningsansvar som är baserat på kunskap om bostadsbehoven hos olika grupper av invånare som unga, gamla och hemlösa
- alla ska kunna söka och få en bostad på rättvisa och jämlika villkor
- medborgarna ska känna till var, hur och på vilka grunder de kan söka såväl privata som kommunala bostäder i kommunen.

Vidare bereds för närvarande en rapport om framtidens bostadsfinansiering inom Regeringskansliet. Den innehåller bland annat förslag om hyresgarantier för utsatta grupper. I det arbetet följs frågan om svaga gruppers möjlighet att etablera sig på bostadsmarknaden.

Vad det gäller den andra frågan så är svaret ja. Regeringen har under våren lagt fram en proposition om reformerad hyressättning till riksdagen och planerar även att lägga en proposition om bostadsfinansiering. Där emot är tidsplanen annorlunda för arbetet med bostadsförsörjning. Det

berättade jag bland annat när vi stod här i kammaren den 7 november förra året.

Jag sa då: Min avsikt är att under våren 2006 remittera ut ett förslag till ett förtydligat kommunalt ansvar för att planera och genomföra en fungerande bostadsförsörjning.

Det står jag fast vid.

Avslutningsvis vill jag påminna om att de åtgärder och initiativ som jag har nämnt här är det vi inom bostadspolitiken gör för att skapa en bättre situation för bostadssökande och hemlösa. Vi får inte glömma bort att en väsentlig del av arbetet för hemlösa bedrivs inom socialpolitiken. Vi måste arbeta tillsammans och driva en social bostadspolitik för att skapa en bostadsmarknad för såväl hemlösa som unga, äldre, kvinnor, män, homosexuella, personer med utländsk bakgrund och funktionshinder, med andra ord en bostadsmarknad för alla i vårt samhälle.

Då Nina Lundström, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav tredje vice talmanen att Lars Tysklind i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 2 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Vi får konstatera att Nina Lundström tyvärr är förhindrad att komma i dag. Jag hoppas att det går bra att jag tar hand om detta.

Det är ett svar som jag tycker kräver ytterligare några klarlägganden. Interpellationen handlar ju mycket om bristen på bostäder i sig, men även om att kravet på att vara hyresgäst är ett hinder för att alla ska få tag i en bostad.

Ministern håller säkert med mig om att det är orimligt att man, även om man har betalningsförmåga aldrig får någon hyresvärd att betala hyra till.

Vad ska man göra åt detta? Ministern har i sitt svar redovisat åtgärder som regeringen planerar att vidta. Vi tycker inte att det är tillräckligt. Vi är kanske inte heller ense om åtgärderna.

Det kanske är en sifferexercis när det gäller de 120 000 nya bostäderna, men om jag inte missminner mig var löftet att de skulle byggas och nu har det blivit att de påbörjats. Jag vet inte om det har skett en glidning. I Sydsvenskan uttryckte ministern att det var ”byggas” det handlade om.

Vi har ändå det resultatet att det fortfarande är bostadsbrist i många kommuner. Den sista bostadsmarknadsenkäten visar att det är 109 kommuner. Det är ju långt över hälften av befolkningen som bor i de kommunerna.

När det gäller långsiktiga spelregler uttrycker ministern att regeringen kommer att lägga fram förslag om stabila spelregler. Det har vi från Folkpartiets sida efterlyst länge. Det är naturligtvis en bra ambition som vi kan understödja.

Frågan är om det finns andra konkreta förslag än de som redovisas i detta svar.

Jag vill också säga något om allmännyttan. Vi har hävdats att allmännyttan i sig inte är någon garant för att man ska bli godkänd som hyresgäst. Även inom allmännyttan har ju kraven höjts. Det finns en viss krä-

senhet när det gäller hyresgäster. Det har naturligtvis att göra med bristen på bostäder.

Man kan konstatera att även i kommuner där det finns lediga lägenheter är det många som inte får tillgång till bostad.

Från Folkpartiets sida skulle vi gärna se att man gjorde en översyn av de villkor som gäller och att man har ett konsumentperspektiv på det och att Konsumentverket kan få rollen att informera människor om vad som egentligen är kraven.

Omvandling från hyresrätt till bostadsrätt har ju också med bostadskonsumenter att göra och den vilja som människor har att äga. I interpellationen framgår tämligen klart att det man talar om är omvandling av hyresrätter till bostadsrätter i de områden som domineras kraftigt av hyresrätter i dag.

Om man vill ha en mångfald inom de områdena – vilket ministern ju tycker är bra – är väl den enda vägen att gå att man ändå bejakar en omvandling av hyresrätter till bostadsrätter. Jag läste i Svenska Dagbladet i dag att även Annika Billström är inne på den linjen och att det är den vägen man trots allt måste gå.

Det är naturligtvis inte rimligt att folk måste flytta från sin stadsdel om man vill äga sin bostad. Det finns exempel från vissa förorter här i Stockholm där alla har varit överens om att man ska göra en omvandling. Både hyresgäster och Hyresgästföreningen har varit överens, ändå har stopplagen satt stopp för en sådan omvandling. Det är naturligtvis något som hindrar att man får en fungerande bostadsmarknad.

En fungerande bostadsmarknad är grunden för en lösning av hemlöshetsproblemet.

Anf. 3 CARL-AXEL ROSLUND (m):

Fru talman! Skälet till att jag ger mig in i den här diskussionen var en artikel om hemlöshet i Sydsvenska Dagbladet för några dagar sedan författad av Mona Sahlin och Ylva Johansson.

Jag undrar: Vadan detta nyvaknade intresse för hemlöshetsproblematiken? Jag konstaterar att vi börjar en valrörelse nu, och nu kommer löften. Nu ska det satsas på missbrukarvården. Nu ska det satsas på psykvården. Det är områden som under många år har varit gravt eftersatta.

Vi kan läsa att statsrådet vill att allmännyttan ska föra en social bostadspolitik. Och jag blir rädd när jag läser det. Jag minns från min ungdom det kommunala bostadsföretaget i Malmö som tvingades agera kommunal städgumma med vanskötsel, förstörelse, vanrykte och tomma lägenheter som en följd. Ska vi tillbaka dit igen? Nu är det kommunala bostadsföretaget i Malmö ett välskött bostadsföretag.

Sedan kommer det tyngsta förslaget av alla: Alla ska ha rätt att stå i bostadskö. Vilket underbart förslag, fru talman. Vi har sjukvårdsköer, vi har barnomsorgsköer, och vi har äldreomsorgsköer. Och nu ska vi alla ha rätt att stå i en bostadskö.

Man vill också att kommunerna ska upprätta handlingsplaner i den mån som de inte har det. Och så får vi höra att man har tillsatt en bostadssamordnare för att utreda varför ungdomar har svårt att få bostäder.

Det är mycket lite handling som vanligt, men prat, prat, prat – tyvärr. Man kan fråga: Vad har ni gjort under era tolv år vid makten? Hemlösheten har ju ökat markant år från år.

Man vill att det ska byggas fler hyresbostäder, och det vill vi väl alla. Men varför byggs det då så få? Förklaringen är att 65 % av byggkostnaden går till skatter och avgifter satta av staten, och så har vi en rigid hyressättningsprincip, den så kallade bruksvärdesprincipen som gör att produktionskostnaderna överstiger hyresintäkterna. Det går helt enkelt inte ihop ekonomiskt att bygga en hyreslägenhet.

Därför är det intressant att artikeln publiceras i Malmö där just det kommunala bostadsföretaget tillsammans med Hyresgästföreningen har slutit avtal och infört en form av hyressättning som faktiskt i allt väsentligt är marknadshyra.

Därför kan man tycka att det är modigt, eller dumt – välj själv ord – att publicera den här artikeln i just en Malmötidning. Vi vet nämligen, efter besöket i Stockholm från olika kommunalpolitiker, att motståndet mot kravet på kommunala bostadsförmedlingar ingenstans är så stort som just bland Malmös socialdemokrater. De vet att detta med att stå i kö inte löser några problem.

Man publicerar alltså denna artikel i Malmö där det kommunala bostadsföretaget har blivit banerförare för marknadshyror och där Socialdemokraterna förmodligen sammanlagt har styrt längre än någon annanstans och därmed har ett oerhört stort ansvar för den hemlöshetsproblematik som finns.

Anf. 4 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! I går kväll mötte jag en man som vi kan kalla Kalle på centralstationen när jag skulle åka till Uppsala med tåget. Eftersom jag hade tänkt att jag skulle delta i den här debatten hade jag gått och grubblat. Hur är det med hemlösheten? Hur många hemlösa människor har jag träffat? Hur många hemlösa människor har jag pratat med? Därför tänkte jag att jag nu åtminstone skulle ta chansen och prata med Kalle.

Jag gick därför fram till honom när han stod och sålde tidningen Situation Stockholm. Jag frågade honom: Hur hänger det ihop? Varför står du här och säljer den här tidningen?

Han sade: Jag vill hjälpa de hemlösa eftersom jag själv har varit där.

Och jag såg att han hörde till dem. Man ser ju det på människor – tyvärr. Men vi kan alla hamna där och komma i den situationen.

Men varför blev det så här? Han sade att det för honom hade börjat med att han blev arbetslös. Han blev uppsagd. Företaget flyttade utomlands. Det blev bråk hemma med frugan. Och det slutade så småningom, efter en ganska lång period, med att han blev utkastad. Han hade ingen lägenhet, han hade inget jobb, han hade ingenting, tyckte han. Det var hopplöst. Och han började alltmer att missbruka – alkohol för hans del – för att klara av sin situation, som han sade. Tänk dig själv, sade han, att gå ute en kall vinternatt här i Stockholm.

Att det var fel väg kan ju vi säga. Han skulle naturligtvis ha tagit tag i sin situation, kan andra säga. Men det är inte så lätt.

Han hamnade så småningom på sjukhus. Då upptäckte han att han var ingen. Det var knappt han kom in där. Han hade ingen bostad. Han hade inget berättigande i samhället, som han kände det. Och det blev jättejobbigt för honom.

För att komma till rätta med denna problematik tror jag att vi måste våga se orsaken. Orsaken till hans problem var arbetslöshet anno 2006 i Sverige.

Vid ett annat tillfälle hade jag mer tid på järnvägsstationen. Jag skulle åka till Värmland. Jag satt då på en bänk. Då kom det en man som inte heller såg alltför trevlig ut och satte sig ned och frågade: Får jag prata lite med dig? Du ser hyfsad ut.

Visst får du det, sade jag. Men jag, liksom alla andra, flyttade mig lite grann åt sidan. Men han började prata och gråta.

När jag frågade honom hur det var sade han: Jag har inget hem. Jag frågade varför.

Han berättade att det började när hans fru gick bort. Hon blev mördad.

Våldet anno 2006 i Sverige är också en orsak till detta. Jag tror att vi måste våga se det.

Hur ser vårt samhälle ut? Det hjälper dessvärre inte att bara bygga bostäder eftersom dessa människor inte kommer in där. Och de tycker att vi politiker talar floskler.

Anf. 5 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! Jag tycker att det är bra att vi har den här debatten just med samhällsbyggnadsministern eftersom nyckeln till att lösa de problem med hemlöshet som finns givetvis är att hemlösa får en bostad. Det är helt omöjligt för en hemlös att ta tag i andra sociala problem innan man har någonstans att bo. Det är mycket svårt att lösa problemen med till exempel ett alkoholmissbruk innan man faktiskt har ett golv att stå på och väggar att finnas innanför. Därför är det bra att vi pratar om hemlösheten och bostadspolitiken samtidigt och att vi pratar om behovet av fler bostäder, som har tagits upp, att vi pratar om behovet av att de bostäder som vi faktiskt har fördelas på ett rättvist sätt, att det finns en bostadsanvisning, att alla faktiskt kan stå i en kö och få en bostad och att det inte bara är de som har gott om pengar eller tillräckligt bra och rätt kontakter som kan få en bostad. Jag tycker att det är bra att ministern aviserar att det kommer sådana förslag och att sådana förslag ska remitteras under våren.

Jag tycker också att det är bra att man gör tydligt att allmännyttan ska ta en ledande roll. Vi har tyvärr sett att allmännyttan på flera håll i landet inte har haft den sociala roll som den ska ha och inte har öppnat sig på ett sådant sätt att människor faktiskt ska ha en möjlighet att bo inom allmännyttan. Jag gillar därför många av de besked som samhällsbyggnadsministern kommer med i dag.

Det handlar till stor del om att öppna upp bostadsmarknaden och låta människor som i dag stängs ute, precis som Rigmor Stenmark var inne på, faktiskt få en bostad och inte stängas ute på det sättet som sker i dag.

Fru talman! Till diskussionen hör också hur man ska nå de människor som har stängts ute, de människor som i dag lever utanför samhället och som hamnat i en ond cirkel där varenda myndighetskontakt känns som en kränkning, där ett sjukvårdsbesök känns som en bekräftelse på att man inte är en del av samhället och där ens berättigande ligger i bostaden som man inte har.

Det finns två förslag som jag gärna skulle vilja höra ministern kommentera. Det har tyvärr varit ganska få konkreta förslag från talarna efter ministern.

Det första förslaget är att snabbutreda möjligheten att införa en stiftelse, likt den som finns i Finland, i Sverige. I Finland, framför allt i Helsingfors, finns det en stiftelse som ägs av flera parter – staten, det offentliga, kommunen, frivilligorganisationerna som arbetar med hemlösa och organisationer som organiserar de hemlösa. Stiftelsen köper in sig i ett antal lägenheter som det sedan sluts avtal om att de hemlösa ska få. På det sättet får man en kontakt med just de grupper och just de organisationer som man har ett förtroende för, och de kan förmedla en lägenhet genom ett avtal. På det sättet slipper man mycket av den segregation som också i dag finns när man ska ge människor möjlighet att få någonstans att bo.

Jag skulle vilja höra om ministern är beredd att avisera att vi snabbutreder möjligheten att skapa en liknande stiftelse i Sverige. Det finns en del juridiska problem med det, men den nya tredimensionella fastighets-taxeringen borde innebära att det blir lättare att skapa en sådan stiftelse än det har varit tidigare.

Fru talman! Det andra förslaget som jag tidigare vid en frågestund med ministern har lyft fram, som då bad mig att utveckla det, rör personliga ombud. I Stockholms län har det ett tag funnits en verksamhet med personliga ombud. Det har så klart varit en del barnsjukdomar med det men grundtanken, att man ska ha en myndighetskontakt i stället för tio, en person som tar till vara ens intressen och som lotsar en vidare och ser till att kontakta en, är givetvis god för människor som känner att det offentliga ständigt sviker. Därför undrar jag om ministern är beredd att fundera över om man skulle kunna göra en sådan verksamhet nationell så att den finns över hela landet och kan nå alla ombud och också se till att det finns en finansiering.

Anf. 6 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Fru talman! Jag skulle vilja börja mitt lilla inlägg med att tala om Sydamerika. För några år sedan besökte jag Bolivia och träffade där, i min roll som riksdagsledamot, naturligtvis ett antal myndighetspersoner. De berättade om sin samhällssituation som sannerligen var problematisk. Med lite skamsen blick berättade de att många, alltför många, i deras land saknade hus och hem. Det här gällde människor i alla åldrar i Bolivia. Men efter sin beskrivning av läget undrade de om jag kände till hur det var i det land jag kom ifrån – jag kom ju från ett land med högt välstånd. Jag måste säga att gruppen jag besökte var väldigt förvånad när jag berättade att vi hade ett ökande antal hemlösa i Sverige.

Varför tar jag upp detta i den här debatten? Jo, det handlar väldigt mycket om bostadsfrågorna, och det ska det göra för det är en viktig fråga. Jag vill lyfta fram de sociala aspekterna. Till syvende och sist handlar det i första hand inte om statistik och räknande eller om nationella eller lokala program. Det handlar i grunden om hur vi tar ansvar för varandra. För oss kristdemokrater är det väldigt viktigt att ingen lämnas efter.

Jag skulle vilja säga att hemlösheten är ett mått på hur det står till i vårt välfärdssamhälle. Precis som flera har varit inne på innebär hemlös-

het att leva utan trygghet. Det innebär att bära på en ständig oro som likt en tung ryggsäck skaver på ryggen, en ständig oro för att inte hitta en sängplats för natten, oro för att inte hitta sitt badrum, oro för kyla, mörkret och smutsen. Det är väldigt lätt att komma dit, men det är svårt att ta sig därifrån. Så uttrycker Situation Stockholm det när de sammanfattar de hemlösas situation.

Jag tror inte att någon vill leva på gatan, alla vill ha trygghet, och tryggheten finns i ett eget hem. Till de grundläggande behoven hos en människa hör behovet av en bostad, en plats som kallas ett hem, en plats som är en tillflyktsort.

Den aktuella rapport från Socialstyrelsen som ligger till grund för frågorna här i dag är viktig och talar om att bostadsfrågorna är avgörande. Det är väldigt viktigt att samhällsbyggnadsministern tar ett stort ansvar på det här området. Jag menar dock att det är viktigt att det finns en politisk vision och en politisk strategi för att lösa frågorna kring hemlöshet. Det räcker inte med mätningar med jämna mellanrum.

Problemen är inte heller nya. Under ett antal år har regeringen på olika sätt arbetat med frågan. För sju år sedan började en parlamentarisk kommitté att arbeta med de här frågorna. Redan 2001 lämnade den ett omfattande betänkande med många konkreta förslag, och flera utvecklingsinsatser har också gjorts genom regeringen, arbetsgrupper som har direkta uppdrag, till exempel har Socialstyrelsen fått omfattande uppdrag. Trots detta ökar hemlösheten. Jag skulle vilja säga att läget är akut.

Det är också viktigt att påpeka att hemlösheten inte bara är ett storstadsproblem. Under många år kunde man säga att det här är ett problem för Stockholm, Göteborg och Malmö. Men i dag är det ett problem också för oss i Värmland.

Precis som det sagts är det viktigaste att det finns en övergripande politisk vision och en politisk vilja att ta itu med hemlösheten i hela landet. Frågan är inte ny. Egentligen skulle jag vilja ha en typ av nollvision. Jag skulle vilja höra hur samhällsbyggnadsministern ser på det och vad regeringen tänker göra.

Anf. 7 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Det gläder mig att alla partier, trots den tidiga timmen, är med i den här diskussionen. Som Dan Kihlström uttryckte det är det här ett ansvar som regeringen förvisso har men som väldigt många fler i vårt samhälle har – regering, riksdag, kommuner, allmännyttan, bostadsföretag, fastighetsägare. Det finns ingen som kan säga: Jag har inte ansvar. Det är viktigt att vi inser det för att den nollvision som vi alla självklart måste ha framför oss ska vara möjlig att nå. Men det är också viktigt att säga att hemlösheten, bostadslösheten, uteliggarna, vad man än kallar det, inte är *ett* problem, utan väldigt många. Det är problem som handlar om bristande planering, som handlar om dålig bostadspolitik i vissa fall, som handlar om missbruksproblem, alkohol, utanförskap, psykiska problem, brist på jämställdhet, diskriminering. Man måste se helheten, inte för att göra bortförklaringarna många, utan för att se att det här inte är något där vi med en enda politisk slagdänga kan säga: Nu gör vi så här.

Jag vill också säga att det är en ökning vi ser, men det är också en ökning som delvis beror på att vi medvetet har gjort om definitionen just för att visa att det här inte bara handlar om missbruksproblemen utan

också om bostadssituationen. Det är en definition som har gjort det möjligt att se kvinnorna. Det fanns en tid då det såg ut i statistiken som om inga kvinnor var hemlösa. Det fanns nämligen gott om män som gärna erbjöd dem en plats i soffan eller i sängen. Med den nya definitionen syns också kvinnorna i statistiken, och det är viktigt.

Målet för bostadsbyggandet – det är inte bara slarv med siffrorna, utan definitionen har alltid varit ”påbörjade lägenheter”, och det är inget som jag har hittat på utan så har man gjort mätningarna hela tiden – var att 120 000 skulle påbörjas under mandatperioden. Boverket säger att det blir drygt 125 000 som påbörjas. Gott och väl så, men problemet är inte över.

Lars Tysklind uttryckte också en oro över att kraven på hyresgästerna ställs allt högre. Jag vill bara betona att det är viktigt att just ordet ”hyresgäster” finns med, att det finns hyreslägenheter, att vi verkligen slåss för att bevara dem.

En variant är att ställa krav när man säljer mark, att man kan få marken billigare om man bygger hyreslägenheter. Där har regeringen tillsatt en särskild förhandlare vad avser statlig mark. I Sundbyberg svarar Folkpartiet och Moderaterna så här: Vår principiella ståndpunkt är att det är fel att i avtalet när det gäller Ursvik skriva in att det ska vara hyresrätter för att man därför ska få ett lägre pris. Vi vill att fastigheterna bjuds ut på marknaden utan krav på hyresrätter, för att man ska kunna få ut ett högre pris.

Då har man ingen strategi som fungerar. Kraven på hyresrätter måste finnas. Senare under våren kommer vi att redovisa förslag där man kräver att hyresvärdarna måste redovisa vilka krav de har för att det ska bli möjligt att granska de ibland orimligt höga nivåerna.

Det är verkligen en viktig fråga att ställa sig i kön, något som Carl-Axel Roslund gjorde sig lustig över. I en debatt som vi hade här i kammaren påpekade Gustav Fridolin att jag borde träffa de hemlösas förening. Det gjorde jag. En i föreningen heter Janina. Hon skulle försöka kämpa sig ur sitt problem. Hon ville ställa sig i kö för att kunna få ordning på sitt liv och få en lägenhet så småningom. Det fick hon inte göra. Hon var inte synlig, hon fick inte ens ställa sig i kön. Jag tycker att alla måste ha den rätten så att alla kommuner kan se hur det ser ut, vilka det är som söker bostäder, hur man ska bygga och planera så att också de hemlösa får en plats.

Tyvär är frågeställarna för många för att jag ska kunna svara på allas frågor i mitt inlägg. Jag får återkomma till Gustav Fridolins och Rigmor Stenmarks frågor i senare inlägg.

Anf. 8 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Det är naturligtvis så som tas upp här, att bostadsförsörjning innebär ett väldigt brett ansvar. När det gäller det kommunala bostadsförsörjningsansvaret, som naturligtvis helt tydligt finns, vill jag ändå ställa frågan om samhällsbyggnadsministern tycker att det finns utrymme eller ens är konstruktivt att ha en likriktad nationell politik.

Från Folkpartiets sida har vi påpekat att det finns så oerhört olika förutsättningar ute i kommunerna och att en kommun borde ha stor frihet att själv skapa det system som passar just den kommunen, men det innebär ju inte att man går ifrån ansvaret.

I svaret skriver ministern att alla ska kunna söka och få bostad på rättvisa och jämlika villkor. Jag tyder att bakom det ligger förslaget om en obligatorisk bostadsförmedling i alla kommuner.

I artikeln i Sydsvenskan, som jag citerade ur nyss, står det: ”Vi vill lagstifta om att alla kommuner inrättar en bostadsservice som är öppen för alla.” Är det en öppning för att kommunerna egentligen kan göra sina egna konstruktioner? Eller ligger förslaget kvar om en obligatorisk kommunal bostadsförmedling i varje kommun? Att ordna en kö löser inte alltid problemen. Det är tillgången på bostäder att förmedla och kraven på hyresgästen som till sist avgör om man får en bostad.

Nyproduktion och reformerad hyressättning tas upp i svaret. Jag vet att det ligger en proposition om detta på riksdagens bord som vi behandlar. Den borde väl i och för sig ha hetat Reformerad hyressättning i nyproduktion, för det är egentligen det förslaget som finns med i den och något lite också om att hyresnämnderna ska motivera sina beslut, men det känns mer som en självklarhet. Men vi saknar de förslag som fanns i Hyressättningsutredningen kring frånvaro och tillvaro och om hur man som i Malmö, som Carl-Axel Roslund var inne på, kan försöka anpassa hyrorna i det befintliga beståndet men ändå inom bruksvärdessystemets ram. Avser ministern att återkomma med förslag kring detta? Eller blir det så att man bara tar upp detta med nyproduktion? Från Folkpartiets sida tycker vi naturligtvis att det är ett steg i rätt riktning och har deklarerat i våra motioner att vi ställer oss bakom trepartsöverenskommelsen och även Hyressättningsutredningens förslag. Vi ser dem som positiva i sammanhanget.

Det tas även upp i svaret att det ska komma ett förslag kring bostadsfinansiering. Det finns ju en skrivelse kring bostadsfinansieringen – jag kommer inte ihåg vad den heter nu, men den är blå på framsidan. Den innehåller massor av förslag, och den har varit ute på remiss. Det har lämnats en del synpunkter på den, bland annat synpunkten att beskattningsfrågan inte fick tas upp. Många ser en brist i att man inte ser helheten i det som har med finansiering att göra utan att det bara har handlat om produktionsstöd och garantier. Som Carl-Axel Roslund var inne på är beskattningen en stor faktor för boendekostnaderna. Jag undrar om regeringen tänker återkomma till frågan om beskattningen eller om den ska tas upp i ett helt annat sammanhang. I så fall känns det som att man har tappat helheten i detta med bostadsfinansieringen.

Vi får väl avvakta och se vad propositionen säger, men ministern kanske redan nu kan säga något om vad den kommer att innehålla.

Anf. 9 CARL-AXEL ROSLUND (m):

Fru talman! Jag förstår uppriktigt sagt inte hur det skulle hjälpa en hemlös att han får stå i bostadskön. Det hjälper honom precis lika lite som det hjälper en hjärtsjuk att stå i sjukvårdskön.

Ministern säger att hemlösheten är allas ansvar. Visst, vi har alla ett delansvar, men det tyngsta ansvaret har regeringen. Det är ni som har makten och därmed är det också ni som har ansvaret. Vi vet ju att Socialdemokraterna alltför ofta har förmågan att ställa sig själva i opposition. Ni vill ha makten men ni vill inte ta ansvaret. Nu har ni haft makten i tolv år. Det är faktiskt ni som har det tyngsta ansvaret, och jag skulle önska att ni tog det någon gång.

Nu är det valtider och nu kommer förslag. De kommer för sent. De är för dåliga. De är pappersprodukter. Och som en röd tråd genom alltihop lyser att man helst av allt vill stoppa vanligt hyggligt folks möjlighet att äga sin egen lägenhet. Jag skulle vilja ställa frågan till ministern: Vad är det för fel på att äga sin bostad? Att det inte är något fel har man insett i hela världen, alltifrån Kina till Kuba.

Det stora problemet är ju inte om jag får stå i bostadskö eller ej. Det stora problemet är bristen på arbete. Det gäller för de unga, det gäller för alla som är bidragstagare, och där har regeringen över huvud taget ingen politik.

Anf. 10 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Det fanns en ljusglimt för Kalle, vars elände jag började mitt inlägg med att beskriva. Men när han hamnade på sjukhuset fick han kontakt med en väldigt bra kurator. Jag skulle önska att Mona Sahlin lyssnade på mig. Kalle fick en chans. Kuratorn hjälpte nämligen honom till ett försökskontrakt i sin hemkommun. Han fick alltså en chans. Det gjorde att han vågade ta sitt eget ansvar och resa sig. Nu är jag på väg, sade Kalle. Det tyckte jag var så jätteskönt att höra.

Att även kommunerna har ett ansvar är en uppfattning som jag delar helt och hållet. Då måste också riksdagen och regeringen våga ge kommunerna det ansvaret, ge dem förutsättningarna – alla kommuner. Som det är nu är det lätt för dem som är hemlösa i de små kommunerna – jag känner ju min hemtrakt – att åka till Stockholm, där det är lätt att gömma sig. Hemma i Enköping till exempel gömmer sig inte en hemlös lika lätt. Det problemet måste man våga ta tag i.

Jag läste i en tidning i går kväll något som var ganska intressant. Jag läste en fin artikel av Gustav Fridolin. Men dessvärre, Fridolin, har jag ingen tilltro till samarbetet mellan Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet, för det har ju inte hänt någonting. Jag delar helt moderatens åsikt att utredningar och grupper tillsätts men ingenting händer. Jag ska bara kort läsa lite grann ur tidningen vad de som verkligen är part i målet säger att man skulle kunna göra. En av dem hade pratat med ministern Morgan Johansson. Han tyckte att det var ett sätt för ministern att köpa sig tid för att slippa driva frågan och agera när man bara tillsatte utredningar och gjorde kartläggningar. Han sade: Han är ansvarig minister och borde bland annat se över samordningen mellan olika departement och sätta sig ned med samhällsbyggnadsminister Mona Sahlin och komma fram till hur de tillsammans ska bygga sig ur hemlösheten. Någon annan utväg finns inte.

Om drygt ett halvår är det val. Floskler ska dammas av. Riktningar ska pekas ut. Nu måste vi ta ansvaret vi också, för det är vi som ska tillträda. Den nya regeringen måste ta frågan på större allvar.

Anf. 11 GUSTAV FRIDOLIN (mp):

Fru talman! Tack, Rigmor Stenmark, jag hade jättegärna velat känna den där tilltron till att en ny regering tar tag i det här. Men när jag hör Carl-Axel Roslund är jag rädd för att jag inte kan känna den tilltron, för Carl-Axel Roslunds inlägg är ju precis det som hemlöshetsdebatten så länge har kännetecknats av. De få förslag som kommer fram bemödar han sig inte ens att kommentera eller så avfärdar han dem. Han säger att

det är väl ingen skillnad om man står i en kö, att det är som om en hjärtpatient skulle vara glad för att få stå i en operationskö. Jag kan hålla med om att en hjärtpatient nog hellre väljer att bli opererad direkt än att stå i kö. Men om valet är att stå i kö för att sedan få en operation eller att inte få en operation alls väljer han nog inte det senare. Det val som de hemlösa har är att stå i kö för att få en bostad eller att inte ens få komma till kön – att vara helt utestängd från samhället.

Här sägs att förslagen är för sena och att de är för dåliga. Ja, jag tycker också att man borde ha gjort mer. Jag har fått fram ett par konkreta förslag, och ministern ska kommentera dem i sitt nästa inlägg. Men ni kommenterade ju inte ens. Ni kommenterade inte det som Mona Sahlin tog upp om att i Sundbyberg vägrar man att ställa krav på att det som byggs blir hyresrätter. Det är klart att det ska finnas både bostadsrätter och hyresrätter. Men i dag har vi ju sett en ombildning som har inneburit att antalet hyresrätter i Stockholm har minskat till hälften på tio år. Då är det hyresrätter som behövs – möjligheten för vanligt hederligt folk att få en lägenhet, som ofta finns i hyresfastigheterna.

Det behöver alltså byggas, och där hoppas jag att borgarna faktiskt kan tänka om och ställa den typen av krav.

Fru talman! Det har talats rätt mycket om det kommunala bostadsförsörjningsansvaret i den här debatten. Jag tycker att det är bra. Men jag tycker att om vi ska ha ett kommunalt bostadsförsörjningsansvar, och det ska vi ha, ska det också stärkas. Det ska göras tydligt att den kommun som inte lever upp till detta också ska få böta för det. Annars är det inget ansvar. Annars är det bara tomta ord. Som det är i dag bollas hemlösa fram och tillbaka, framför allt i Stockholms län, där det är lätt att åka mellan kommunerna. Kommuner som inte tar något ansvar, till exempel Solna – deras hemlösa försvinner till Stockholms stad i stället och får ingen hjälp där heller. Så det måste finnas ett bötesbelopp kopplat till det här ansvaret.

Anf. 12 DAN KIHLESTRÖM (kd):

Fru talman! Jag menar också att kommunerna har ett stort ansvar i den här frågan. Det är ju så att kommunerna enligt lagen har det yttersta ansvaret för att de som vistas i kommunen får det stöd och den hjälp som de behöver. Kommunerna har också ett ansvar att erbjuda bostäder, också till de hushåll som själva har svårt att göra sig gällande på bostadsmarknaden. Kommunerna måste därför ha god tillgång till bostäder för att möta det sociala bostadsbehovet. Jag tror att det sker bäst i samverkan med såväl de allmännyttiga bostadsföretagen som övriga fastighetsägare. Kommunerna förfogar över styrmedel som är tillräckliga för att kunna driva en aktiv bostadspolitik, men alla kommuner tar inte vara på den möjligheten.

Hemlöshetsproblematiken är ju komplex, precis som ministern tar upp här. Det är inte bara en intern kommunal angelägenhet. Det är inte ovanligt, precis som flera har varit inne på, att hemlösa förflyttar sig över kommungränser för att om möjligt finna en plats att sova på eller bo på. Inte sällan är det de större kommunerna som får ställa sin socialtjänst till förfogande i den här utmaningen. Därför tror jag att den här frågan, om hemlöshet, också behöver ses i ett regionalt perspektiv. Jag tror att det är viktigt med en ökad samverkan mellan kommunerna. En sådan samver-

kan mellan berörda aktörer och kommuner är en avgörande framgångsfaktor i hemlöshetsarbetet.

Jag skulle vilja sluta med att säga att på er valkongress i Örebro uttalade statsministern att hemlösheten är en skamfläck. I Kristdemokraternas senaste motion om hemlöshet står precis de orden: ”Det är därför en skamfläck att kvinnor och män, ofta med psykiska funktionshinder, bor på gatan.” Statsministern fortsätter med att säga att problemet tycks bestå och växa och att vi borde ha råd att klara det.

Nu är frågan het. Då skulle jag vilja fråga hur samhällsbyggnadsministern ser på statsministerns uttalande och framför allt hur det omsätts i praktiken. Det är regeringen som har ansvaret.

Anf. 13 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Samhällsbyggnadsministern, alltså jag, tycker oftast att statsministerns uttalanden är väldigt bra. Så är det också i detta fall. Hemlösheten är en skamfläck. Det statsministern pekade på i talet i Örebro var inte minst kommunernas ansvar via allmännyttan. Jag blev väldigt rädd när jag hörde Carl-Axel Roslund så föraktfullt tala om att jag i en artikel hade uttryckt att allmännyttan skulle ta ett socialt ansvar. Då tyckte Carl-Axel Roslund: Ska de vara städgumma – å, fy vad förskräckligt!

Varför har vi en allmännytta? Jo, det är bland annat för att den ska ta ett socialt ansvar. Det har den gjort hela tiden och enligt mitt sätt att tänka inför framtiden ska den fortsätta göra det. ”Städgumma” är inget föraktfullt. Carl-Axel Roslund kanske menar att man ska städa bort de hemlösa. De ska inte synas – bort med dem bara! Det är inte den typen av städgumma vi talar om. Vi vill komma till roten med det som är skitigt i vårt samhälle. Det gäller bland annat att är man hemlös ska man kunna få ställa sig i kö.

Hur ska man annars göra för att få bostad, Carl-Axel Roslund? Man ska äga sin bostad, säger du glatt. Då ska man ha pengar. Det har inte alla. Så om man inte kan köpa sin bostad, hur ska man göra då? Då ska man gå och knacka på hos fastighetsägaren och säga: Ursäkta, skulle jag kunna få en lägenhet i ert hus? Är du hemlös kanske du ser rätt skitig ut. Du har ingen stadig inkomst. Du kanske har psykiska problem. Du kanske har narkotikaproblem. Du kanske super. Hur många fastighetsägare kommer att säga: ”Välkommen hit”?

Om man har rätt att ställa sig i kö, vilket man inte har i dag, kan vi, kommuner, stat och allmännytta, hjälpas åt för att lösa de problem som den här killen eller tjejen, mannen eller kvinnan, har. Jag vill också föreslå att vi ska ha möjlighet att gå in med hyresgarantier i ett sådant fall så att den här killen eller tjejen verkligen får en chans trots att han eller hon inte har en stadig inkomst. Det är lätt att göra sig lustig över uttrycket ”ställa sig i kö”. Men har man inte den möjligheten är man helt utelämnad till marknadens villkor. Den kommer aldrig att bry sig om de hemlösa.

Vi och samarbetspartierna lägger fram ett antal förslag som nu kritiserar. Jag är energi- och bostadsminister. De två områdena har alliansen inte ens en samarbetsgrupp om som tänker komma med förslag inför valet. Jag ser fram emot att ni fyra partier skriver ihop er om detta. Här är

Prot. 2005/06:75
17 februari

Svar på
interpellationer

bostadspolitiken vi tänker föra om vi vinner valet. Så kan vi diskutera och jämföra.

Rigmor Stenmark, som var upprörd över att jag försökte prata med min medarbetare och inte lyssnade ordentligt, är inte kvar. Annars skulle jag gärna vilja berätta för henne att det finns många saker som handlar om försökskontrakt, trestegboende och den, tycker jag, mycket spännande formen att kunna dela på ett kontrakt i en lägenhet, som också har använts för att hjälpa många bostadslösa. Vi har förslaget om hyresgarantier för att ytterligare kunna hjälpa fler att få in en ordentlig fot på bostadsmarknaden.

Men jag vill också uttrycka att vi behöver göra mer. "Vi" i det här fallet handlar både om kommunernas ansvar och, förstås, om staten. Lars Tysklind sade att man ska bejaka omvandlingen i förortsområden för att få mångfald. Javisst, det kan man göra. Men hur ska man bejaka fler billiga hyreslägenheter på Östermalm? För det är väl inte bara att klämma in fler bostadsrätter i Rinkeby som är mångfald?

Gustav Fridolin hade två förslag som jag ska titta närmare på. Det som lät väldigt spännande var förslaget om den här stiftelseformen, som det fanns ett finskt exempel på. Jag lovar att titta närmare på det ordentligt, för vi behöver nya former för att lösa de här samverkansfrågorna. Den där stiftelsen lät intressant. Likadant är det med arbetet med personliga ombud, som kanske framför allt Socialdepartementet jobbar med. Det ska jag också föra vidare. Det var en intressant diskussion, och jag hoppas att det kommer fler samlade förslag från den borgerliga alliansen så att väljarna kan jämföra och se.

Anf. 14 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag tycker också att det har varit en väldigt intressant diskussion, framför allt det här med att hemlösheten är ett vidare begrepp, som även ministern var inne på i början av debatten. Vissa delar av hemlösheten har väldigt mycket sociala aspekter medan andra kantrar mer åt bostadspolitiska aspekter, egentligen. Men det finns naturligtvis ett klart samband i diskussionen.

Det här med Sundbyberg kommenterar jag inte. Sundbyberg är ju trots allt ett område där det finns väldigt mycket hyresrätter. Jag vet inte vilka bevekelsegrunder Folkpartiet i Sundbyberg har för att man inte vill gå in och bestämma detta, men jag kan väl ändå tro det är mångfald av upplåtelseformer som är bevekelsegrunden där också.

Jag tog upp det som Annika Billström har skrivit i en debattartikel i Svenska Dagbladet i dag, där hon bejakar den här omvandlingen i förorterna och även tar upp frågan om något slags byteshandel. Hon föreslår att vi ändå ska gå upp ur skyttegravarna i det här sammanhanget och bejakar omvandlingen i förorten samtidigt som man naturligtvis även ska se på innerstadsproblemen, att hyresrätterna blir kvar där. Det är precis som ministern säger naturligtvis så att mångfalden ska finnas överallt. Annars har man ingen riktig linje i det hela.

Sedan kan man väl säga, som också har sagts, att bostadspolitiken inte är någon isolerad företeelse. Den måste naturligtvis kopplas till politiken i stort. Till syvende och sist är det ju människors betalningsförmåga som styr deras förmåga att även efterfråga bostäder. Naturligtvis är det alltså kopplat till arbetsmarknadspolitiken. Ju fler som är i arbete desto

fler kan efterfråga bostäder som man tycker är bra. Här har ju alliansen lagt fram många gemensamma förslag för att just sätta folk i arbete.

Sedan måste man naturligtvis skaffa sig sätt för hemlösa att komma in på bostadsmarknaden. Där har Folkpartiet bland annat lagt fram förslag om att man kanske skulle kunna tänka sig att utreda om man kan ha någon typ av visstidskontrakt, som skulle kunna göra att man ändå kan pröva sig in på bostadsmarknaden igen.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Svar på interpellation 2005/06:232 om byggande av studentbostäder

Anf. 15 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Axel Darvik har frågat mig vilka åtgärder jag är beredd att vidta för att främja studenternas intressen på bostadsmarknaden.

Låt mig först säga att jag delar Axel Darviks engagemang för bostadsbyggande för studenter. Regeringen har på olika sätt uppmärksammat ungdomar och därmed studenter som en grupp med särskilda svårigheter att ta sig in på bostadsmarknaden.

Boverkets prognoser visar på att det uttalade målet om att byggandet av 120 000 bostäder ska påbörjas under mandatperioden kommer att uppnås. Det gynnar alla på bostadsmarknaden inklusive studenterna. Det går heller inte att bortse från det faktum att studenter i viss utsträckning har barn och familj och efterfrågar vanliga hyresrätter. Under mandatperioden har det byggts ett stort antal hyresrätter med hjälp av investeringsstöd. Det finns dessutom lägenheter som är ämnade för studenter bland de hyresrätter som byggts med stöd av både investeringsbidrag och investeringsstimulans.

Det handlar inte bara om att bygga nya studentbostäder utan även se till att de bostäder som är avsedda för studenter verkligen brukas av studenter. Erfarenheter visar att det inte sällan är så att studentbostadsbeståndet bebos av personer som avslutat sina studier sedan en tid tillbaka.

Ungdomars situation på bostadsmarknaden uppmärksammades i samband med den ungdomspolitiska propositionen 2004/05:2 *Makt att bestämma – rätt till välfärd*. Under våren 2005 tillsattes den nationella bostadssamordnare som föreslogs i propositionen. Bostadssamordnaren har till uppgift att under en treårsperiod arbeta för att ta fram förslag på konkreta åtgärder för att underlätta ungdomars inträde på bostadsmarknaden. En bred expertgrupp har knutits till utredningen för att i samråd med den få fram fakta, kvalitetssäkra arbetet och diskutera de åtgärdsförslag som kommer att presenteras i slutbetänkandet nästa år.

Ungdomars bostadsproblem beror bland annat på brist på bostäder och då särskilt billiga bostäder. Boverkets Byggekostnadsforum har till huvuduppgift att stimulera bostadsbyggande som på nya sätt söker minska boendekostnaderna vid nybyggnad av hyresbostäder. Byggekostnadsforum ska inom sitt uppdrag särskilt beakta behovet av att få fram bostäder till rimliga kostnader som är avsedda och anpassade till de behov unga har.

Vidare tillsatte regeringen en interdepartemental arbetsgrupp i maj förra året som bland annat ska föreslå åtgärder som leder till att kommunerna har och lever upp till ett bostadsförsörjningsansvar som är baserat på kunskap om bostadsbehoven hos olika grupper av invånare i kommunen, bland annat unga, och att medborgarna ska känna till var, hur och på vilka grunder de kan söka såväl privata som kommunala bostäder i kommunen.

Sammantaget anser vi att dessa är långsiktiga satsningar på ungdomar och studenter som kommer att ge resultat.

Anf. 16 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Du märkte säkert att bostadsministern inte med ett enda ord nämnde det löfte som Socialdemokraterna ställt ut till studenterna, nämligen att man skulle bygga 20 000 studentbostäder under fyra år. Och det förstår jag. Nu när de preliminära siffrorna har kommit så kan vi presentera dem här för kammaren. Det är nämligen så att det blir inte mer än knappt 12 000 studentbostäder under fyra år, alltså långt ifrån det löfte som man hade ställt ut. Tittar man sedan ytterligare ett år framåt på prognoserna för 2007 så är det inte heller någon rolig läsning. Där viker just produktionen mycket kraftfullt när det gäller studentbostäder.

Jag ska ändå börja med att kommentera en del av de förslag och de åtgärder som Mona Sahlin tar upp här. Hon pratar om investeringsstöd och investeringsstimulans. Det är olika typer av vad vi brukar kalla subventioner. Reglerna för subventioner har ändrats ett otal gånger bara under den tid som jag har suttit i riksdagen. Men gemensamt är att allt löper ut den 31 december 2006, och osäkerheten är mycket stor om vilka villkor som kommer att gälla efter nyårsnatten. Och vad händer då? Jo, då fryser man all bostadsplanering och all byggprojektering, och vi ser inte vad som händer där efteråt. Hela marknaden går i ett stand-by-läge på grund av den här osäkerheten. Lägg därtill att vi har problemen med att det tar mycket lång tid att få fram detaljplaner. Överklagande- och PBL-lagstiftning har blivit mycket omodern, och det i sig äventyrar produktionen.

Jag kan ta ett exempel. Vi kan titta på Stockholm. Här håller 20 000 bostäder på att produceras. Av de 20 000 är ödet osäkert för 14 000, eftersom man inte vet hur det kommer att gå med överklaganden. Hyresystemet behöver också förändras. Vi har en djungel av krångligheter när det gäller lagstiftning, normer och så vidare om allting som rör allt från buller och partiklar till dansföreskrifter med mera. Allt detta kan förenklas på ett sätt som gör att riskerna inte vältras över på dem som bygger nya hus.

När riskerna vältras över på byggarna, som de gör nu, ja, då är det inte byggarna som betalar i slutändan utan det blir många gånger studenterna som får betala i form av höjda hyror där man bakar in en riskpremie. Det här är inte effektivt, inte ekonomiskt och inte sunt. Jag undrar vad det egentligen är man har gjort under elva år vid makten för att öka bostadsbyggandet.

Nu pratar Mona Sahlin om en interdepartemental arbetsgrupp, som antagligen kommer att komma fram till att allt är kommunernas eller andra aktörers fel – inte statens. Men det hjälper ju inte. Det är omöjligt att det ens är så att ansvaret ligger på alla andra och inte på regeringen

eftersom alla kommuner har samma typer av problem och alla storstads-kommuner har lika stora problem. Den slutsats man måste dra är att problemet ligger hos den socialdemokratiska regeringen.

Jag tycker att Mona Sahlin borde kunna börja med att be studenterna om ursäkt för att man inte håller sitt löfte. Därefter behövs det en ny agenda, och den agendan kan jag komma tillbaka till i mitt nästa anförande.

Anf. 17 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag tänker inte, Axel Darvik, be studenterna om ursäkt för att vi under de här åren har kämpat för att rädda kvar hyresrätterna så att man inte fortsätter att sälja ut dem, vilket skulle ha omöjliggjort inte bara för fattiga studenter utan också för många andra att kunna få sin första riktiga lägenhet.

Jag tänker inte heller be om ursäkt för att takten på bostadsbyggandet nu är uppe i rekordnivåer, och i prognoserna ser det ut som om det kommer att fortsätta.

Jag tänker inte be studenterna om ursäkt för att jag också har varit mycket tydlig med att vi självklart ska lämna besked om bostadsfinansieringen i god tid nu i vår. Det har jag meddelat riksdagen här åtskilliga gånger, och jag gör det nu igen. Jag har också redan lämnat beskedet att investeringsstöd för byggande av hyreslägenheter ska fortsätta. Det är ett oerhört viktigt inslag.

Jag tänker inte heller be om ursäkt för att vi nu äntligen har kommit fram med en helt annan hantering av överklagandeärendena, vilket jag hoppas att Axel Darvik har kunnat notera, inte minst när det gäller storstadsregionerna, inte minst när det gäller Stockholm och inte minst när det gäller placeringen av många ganska kontroversiella planer där det har varit diskussioner om buller och annat som man nu har löst på ett väldigt bra sätt. Det är nu möjligt att bygga lägenheter i Stockholm i mycket centrala områden.

Jag tänker inte heller be om ursäkt för att vi har spännande förslag framme för behandling av plan- och bygglagen som ytterligare ska underlätta för dem som bygger, med tydliga och klara besked om hur villkoren ser ut.

Jag tänker inte heller be om ursäkt för att statens mark nu ska kunna erbjudas i ett mycket viktigt bostadspolitiskt syfte, inte bara för att få in så mycket pengar som möjligt till staten utan också för att till exempel kunna bygga blandade upplåtelseformer och riktade lägenheter just på attraktiv mark som staten har. Jag skulle önska att fler kommuner använde den principen när de bygger och planerar. Jag nämnde i den debatt som vi hade tidigare att så inte alltid är fallet till exempel när det gäller Folkpartiet. Där har man i många fall valt att få in så mycket pengar som möjligt till kommunen i stället för att ställa krav på byggande av billiga hyreslägenheter.

Jag tänker inte heller be om ursäkt för att nybyggnadshyrorna nu faktiskt går ned. Det är stor skillnad på vad det i dag kostar att hyra en nybyggd hyreslägenhet mot vad det kostade för bara fyra år sedan.

Jag ska inte heller be om ursäkt utan i stället säga att vi måste fortsätta att arbeta med detta, för det här räcker inte. Vi måste få upp takten i bostadsbyggandet ännu mer. Inte minst måste vi tillsammans med hög-

skoleorterna få fram planeringen så att det, när man utökar platserna på högskolan, också finns en planering för hur bostadsförsörjningen ska se ut i den kommunen.

Vi måste dessutom fortsätta att tillsammans med Byggekostnadsforum arbeta ytterligare för att komma åt det som gör att bostadskostnaderna fortfarande är för höga. Det finns många spännande projekt; till exempel försöker jagvillhabostad.nu tillsammans med Byggekostnadsforum i en av förortskommunerna till Stockholm bygga billiga hyreslägenheter i ett nybyggt område för att visa att det går att pressa kostnaderna.

Mycket har förändrats under de här åren. Det är inte alls så att regeringen bara suttit stilla och inte gjort någonting. Jag hoppas att vi under de år som kommer kan fortsätta att ytterligare utveckla bostadsfinansieringen så att det blir ännu mer möjligt att bygga billigt, även hyreslägenheter, och inte minst att vi kan fortsätta att förenkla byggnationsprocesserna.

Axel Darvik har pekat på många viktiga områden, men jag blir lite besviken när man försöker antyda att ingenting gjorts och att allt bara rullar på. Så tycker jag inte att verkligheten är.

Anf. 18 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Jag kan inte säga att jag är nöjd med det svaret. Elva år har gått, Mona Sahlén, och vi har bara sett hur problemen vuxit. Det känns inte på något sätt betryggande.

Mona Sahlén säger att hon har ett stort engagemang i studenternas svåra bostadssituation. Nu kan man konstatera att det löfte som hon utställde bara var valflask, ingenting annat. Man sade 20 000 och det blir 12 000. Och det är Mona Sahlén inte ens beredd att be om ursäkt för. Det tycker jag är anmärkningsvärt. Vi har inte sett särskilt mycket hända under de fyra år som gått sedan det senaste valet. Det har inte alls hänt särskilt mycket. Det har varit väldigt mycket snack och väldigt lite byggkranar. Om det ska ske något måste vi ha en annan agenda.

För att vi ska kunna lösa dessa problem måste vi få i gång bostadsbyggandet. Vi ser att det skett en liten uppgång, men vi har fortfarande bland de dyraste bostäderna i Europa och vi hör till de länder där det byggs allra minst. Därför måste man dra slutsatsen att det i Sverige i dag inte byggs på grund av den socialdemokratiska regeringen, utan det byggs trots att vi har en socialdemokratisk regering.

Det som jag skulle vilja se i det korta, akuta skedet är att vi ger möjligheter till avdrag för dem som hyr ut en del av sin bostad till studenter. Vi vill också att studiemedlen höjs med 400 kr per månad och att barnfamiljerna ges möjlighet till extra studielån. På längre sikt vill vi se förändringar av regelverket. Vi vill också se sänkta skatter. Vi vill se en ökad konkurrens och minskade risker för byggaktörerna, så att även de små aktörerna klarar av att överleva. När riskerna är så stora som de är i dag är det nästan bara de stora drakarna som klarar sig. Vi behöver naturligtvis också en offensiv markpolitik, som verkligen främjar byggandet av studentbostäder. Detta är några delar i vår agenda för att vi ska få ett ökat byggande.

Bristen på bostäder är, som vi ser det, studenternas stora problem i dag, vilket är oerhört allvarligt. Sverige står inför en mycket stor, global utmaning där vi måste konkurrera med nya länder som Kina och Indien

för att kunna behålla arbetstillfällena i landet. Därför vill vi i Folkpartiet lyfta fram kunskap, flit och sammanhållning som de viktigaste vapnen i den kampen, i den globala utmaningen.

Om man tittar på bostadssituationen för studenter är den politik som förts inte något som gynnar vare sig kunskap eller sammanhållning i samhället. I stället tvingas studenter många gånger ändra sina utbildningsplaner bara för att det är så svårt att få tag på en bostad. Vi ser också ett samhälle som glider isär, och där det blir svårt att utan kontakter få någonstans att bo – något som borde vara en grundläggande möjlighet för alla människor, så även för studenterna. Med den mycket hårda och råa situation som vi har blir det de svagare grupperna som får stå tillbaka, däribland studenterna som ju är ekonomiskt svaga.

Anf. 19 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s):

Fru talman! Jag vet inte om Axel Darvik menar att det på något vis är trovärdigt att först säga att allt det som sker och har skett de senaste elva åren, allt det som är bra, det har skett trots den socialdemokratiska regeringen, men allt som inte har hänt, eller det som hänt men inte är bra, är på grund av den socialdemokratiska regeringen. Jag vet inte om Axel Darvik tycker att det låter trovärdigt. För mig låter det väldigt mycket och i vanlig ordning som att vi är alltid bättre än de andra – hej och hå!

Jag försökte redovisa att det hänt saker men att det inte är tillräckligt. Jag skulle låta lika naiv som Axel Darvik om jag stod här och sade att allt är perfekt. Det är det inte. Däremot tycker jag att man för debattkvalitetens skull väl ändå måste kunna se att det skett ett genombrott när det gäller produktionskostnaderna för nyproduktionen, inte minst när det gäller hyresrätterna, och att regeringens bostadspolitik möjligen har något med detta att göra. Det har skett ett genombrott beträffande planeringsunderlaget, att kunna bygga i de stora städerna genom att vi kan ställa krav på bullernivåer, dock inte på ett sådant sätt att det blir omöjligt att bygga i storstäderna. Där har skett stora förändringar och ett genombrott. Det är också ett stort genombrott att arbetet mot den bristande konkurrensen på byggsidan ökat.

Det har skett väldigt mycket under de senaste åren, vilket Axel Darvik pekar på i sin interpellation. Jag tycker alltså inte att det är trovärdigt att inte se båda sidorna. Folkpartiet vill se en mängd saker som Axel Darvik redogjorde för. Därför undrar jag: Vad vill alliansen? Vad jag vet finns det på dessa områden inget samlat förslag från de fyra partier som vill ta över regeringsmakten i höst. Var finns beskedet till studenterna på de områdena?

Jag vill betona att hyresrätten ska vara kvar. Det kräver att man vågar säga stopp för utförsäljningen av hyresrätter. Står Folkpartiet bakom det? Det efterlystes också en offensiv markpolitik. Då krävs det att man vågar ställa krav på kommunerna att inte bara sälja mark för att få in pengar utan också att det byggs blandat, och därmed också ställa krav på att det ska finnas hyreslägenheter. I Sundbyberg sker detta tvärt emot Folkpartiets agerande. Hur ser Axel Darvik på det?

Anf. 20 AXEL DARVIK (fp):

Fru talman! Studenten som kommer in på studentkåren och undrar hur han eller hon ska få tag på en bostad, tak över huvudet, får ibland

svaret: Det enda vi kan erbjuda är att du kan sova på vår soffa. Vi gör vad vi kan, men det kommer att ta veckor innan vi kan lösa problemet.

Utländska studenter ringer glada i hågen upp svenska högskolor och säger: Jag kommer om några månader. Jag vill bara kolla hur det fungerar med bostad och så vidare, för det ska bli så roligt att komma till Sverige och lära mig en del om landet och kunna studera där. Svaret de då får är: Men herregud! Har du inte fixat en bostad innan du sökte till oss? Om du bara har några månader på dig kan du glömma att komma hit över huvud taget. Vi avråder dig starkt från att komma till Sverige.

Sådan är situationen, och det är ett mycket allvarligt problem. Löftena uppfylls inte, och Mona Sahlin fortsätter att inte kommentera det.

Hon borde vara verkligt orolig, för vi har bland de dyraste byggkostnaderna i Europa, och vi bygger minst bland alla europeiska länder.

Det är nog ändå främst den makroekonomiska situationen med låga räntor som har stimulerat byggandet, inte de åtgärder som Mona Sahlin presenterar. I sitt svar tar hon upp just bostadssamordnaren, som det från början var meningen skulle jobba kontinuerligt men som nu ska vänta till 2007 med sitt slutbetänkande. Vidare tar hon upp att en interdepartemental arbetsgrupp arbetar. Detta är inte åtgärder som får i gång byggandet, som skapar flyttkedjor eller gör att vi får en sund bostadsmarknad där studenterna inte behöver hamna på undantag! Det handlar om att nå de löften man har ställt ut.

Överläggningen var härmed avslutad.

5 § Svar på interpellation 2005/06:247 om polissituationen i Dalarna

Anf. 21 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Rolf Gunnarsson har frågat mig om jag anser att de siffror stämmer som riksdagens utredningstjänst, RUT, har tagit fram vad gäller antalet poliser i Dalarna.

Som Rolf Gunnarsson väl känner till har regeringen mellan 2000 och 2006 höjt polisens anslag med ca 2,7 miljarder kronor samt aviserat tillskott för 2007 med ca 700 miljoner kronor. Vi har idag 1 500 fler anställda poliser i Sverige än vad vi hade år 2000. Detta kallar jag för en satsning oavsett vad Gunnarsson vill kalla det för.

I sammanhanget kan det vara lämpligt att upprepa att det är Rikspolisstyrelsen som ansvarar för att fördela de av regeringen tilldelade resurserna till landets olika polismyndigheter.

Anf. 22 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Jag tackar för svaret. Det var kort, men inte var det mycket till svar. Elva rader blev det, och det blev samma diskussion som vi av protokollen att döma har hört kanske hundra gånger här i kammaren. Där finns det ingen oenighet om siffrorna.

Under mina tolv år i riksdagen har jag kunnat se en utveckling mot att ministrarna svarar mindre och mindre på frågorna. Bodström var duktig när han blev minister, men han har tyvärr gått åt fel håll när det gäller innehållet i interpellationssvaren, att döma av det som står i protokollen.

Så till kärnfrågan. Nu ska vi ta en debatt om detta, så att det blir protokollfört. För att få en riktig bild av hur många poliser det finns måste man räkna helårsarbetande. Oavsett om det handlar om jobb på Justitiedepartementet eller någon annanstans finns det en skillnad mellan att jobba heltid och att jobba halvtid. Det är helårsarbetskraften som är det viktiga. Riksdagens utredningstjänst, RUT, har räknat ut antalet helårsarbetskrafter, medan Bodström håller fast vid att räkna något annat. Han ska få förklara hur han har fått fram den siffra som han tidigare har sagt att antalet poliser i Dalarna har ökat med. I sitt senaste svar sade han att det hade ökat med 50.

Jag vill veta hur Justitiedepartementet har räknat. Är det RUT som har räknat fel? Tror Bodström att RUT räknar fel för att jäklas med regeringen? Om det är fel på RUT:s siffror måste vi här i riksdagen diskutera om vi alls kan använda underlag från RUT i den fortsatta debatten. Ursäkta, ministern, men jag tror faktiskt mer på RUT än på en partsinlaga!

Man har räknat på en neutral bild. Man har fått fram helt andra siffror än Bodström när man har räknat på antalet årsarbetskrafter. Bodström vill inte befatta sig med det. Inte ens hans partikamrater i polisstyrelsen i Dalarna försvarar det. Vid senaste mötet började man även på socialdemokratiskt håll att räkna helårsarbetskrafter, och då blev siffran en annan.

Nu har justitieministern en chans att här i talarstolen säga att RUT räknar fel och få det taget till protokollet. Då är RUT inget att räkna med, och vi kan inte använda RUT i fortsättningen. Då är det Justitiedepartementet och justitieministern som har de rätta siffrorna.

Enligt RUT var det år 2000 i Dalarna 424 årsarbetskrafter. Saknar ministern siffrorna kan han gå tillbaka till frågorna i min interpellation. Där finns de. 2001 var det samma siffra: 424. Året därpå ökade det till 436, sedan gick det tillbaka till 432 och sedan 438. Jag har haft debatt med Bodström om detta och ställt flera frågor. Nu väntade jag med spänning på vilken siffran skulle vara för år 2005.

Bodström nämnde fantastiska siffror i sitt interpellationssvar. Den där ökningen med 2,7 miljarder – hur slog den i Dalarna? Hur många fler poliser fick vi i Dalarna? Det var med spänd förväntan jag väntade på RUT:s utredning. Så kom den: 0,94 poliser! 0,94 poliser, mätt i helårsarbetskraft, fick vi i Dalarna – att fördela på 15 kommuner i ett län som är ganska långt. 0,94 årsarbetskrafter!

Jag tycker att Bodström gott kunde medge att det inte blev bra i Dalarna och att vi inte fick något av ökningen. Dessutom har de civilanställda minskat med 27. Det har Bodström erkänt i sitt senaste svar, och det hedrar honom.

Anf. 23 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Jag hade först inte tänkt anmäla mig till debatten, men jag kunde inte låta bli. Antalet poliser är inte oviktigt.

Om vi går tillbaka 40 år i tiden till 1965, när polisen förstatligades, finner vi att det var ungefär 300 000 anmälda brott. I dag är det ungefär 1 300 000 anmälda brott. På 1960-talet var antalet poliser bara ett par tre tusen mindre än i dag.

Alla här i kammaren, även om det inte är så många här just nu, vet att det har hänt mycket på 40 år. 1965 var nästan alla poliser män. Då fanns

det inga sociala ledigheter. Det fanns ingen studieledighetslag och ingen föräldraledighetslag. Det var inga män som tog hand om sina barn på samma sätt som i dag. Jag tycker att det är bra att det inte är så längre. Det var ett helt annat samhälle för 40 år sedan, och det var en helt annan brottslighet. Det fanns ingen barnpornografi, ingen *trafficking*, inte den droghandel som finns i dag eller den grova gränsöverskridande brottsligheten med narkotikasyndikat och så vidare. På 40 år har det hänt väldigt mycket.

I dag finns det ca 17 000 poliser. Ungefär en femtedel är kvinnor. De flesta är i den ålder då de väntar barn, föder barn eller är hemma med sina barn. Papporna tar ut en större del av föräldraledigheten, vilket jag som sagt tycker är bra. Det skulle vara intressant att jämföra 1965 och 2006. Kan Thomas Bodström uppskatta förändringen och förbättringen i antalet poliser?

Man måste titta på antalet helårsarbetskrafter, precis som Rolf Gunnarsson var inne på. Man måste också se på de ledigheter som även poliser tar del av. Man måste också ta hänsyn till antalet anmälda brott och den nya grova brottsligheten. Det är mycket som har ändrats på 40 år. Men jag vågar hävda, utan att ha någon tillförlitlig statistik, att det inte har skett någon större förändring när det gäller antalet poliser. Ser man till nettosiffran för antalet polisarbetskrafter kopplat till de parametrar som jag har nämnt tror jag att situationen nu är ungefär densamma som för 40 år sedan. Det skulle vara intressant att höra om justitieministern har någon kommentar.

Anf. 24 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag tänkte just ge Hillevi Engström lite beröm, för hon har skrivit en interpellation som faktiskt rör våra frågor. Det är nämligen så, Rolf Gunnarsson, att en interpellation ska handla om det som är regeringens ansvar. Här handlar det om fördelningen mellan Rikspolisstyrelsen och Dalarna. Detta kanske man borde börja fundera på när man under de senaste åren har skrivit sju frågor och fått svar om detta som inte på något sätt rör mig eller regeringen. Därför blir svaret lite mindre utförligt än svaret på den interpellation som kommer efter och som faktiskt berör regeringens ansvar och arbete.

Rolf Gunnarsson, du vet väl ändå nu, efter alla de frågor du ställt, att det är Rikspolisstyrelsen som fördelar pengarna till Dalarna? Det är meningslöst att du och jag har en diskussion om detta eftersom vi inte är inblandade i den fördelningen. Däremot ska vi naturligtvis ha en diskussion om hur mycket regeringen satsar på polisen i stort och jämföra hur vi på olika sätt kan förbättra situationen för polisen.

Det är föremål för beslut i riksdagen, inte hur mycket Rikspolisstyrelsen fördelar resurser till ett av 21 län. Om man sedan kommer in på årsarbetskrafter handlar det om föräldraledighet i ett specifikt län eller om man har förtidspensionering. Då blir det ännu mer meningslöst.

Det kan väl ändå inte Rolf Gunnarsson mena att jag som justitieminister ska sitta och tala om att där har man lite för mycket föräldraledighet, och det måste man åtgärda från Rikspolisstyrelsen? Då blir det på det sätt som Rolf Gunnarsson kritiserar, nämligen en debatt som ter sig meningslös därför att det är saker som andra har att diskutera.

Du frågar var siffran 50 kommer ifrån. Det är en ren upplysning. Det är inte vi som har fördelat pengarna mellan Rikspolisstyrelsen och Dalarna. År 2000 var det enligt Rikspolisstyrelsens årsredovisningar 437 poliser i Dalarna. Det är en ren upplysning direkt från Rikspolisstyrelsen. Nu i början av år 2006 är det i de senaste siffrorna 487, det vill säga 50 fler.

När det gäller årsarbetskrafter är det plus 15 för poliser under samma tid. Det kan bero på skillnader mellan att man till exempel nu har fler som är föräldralediga, utan tjänst eller någonting annat. Det kan naturligtvis variera både vid tid och mellan olika län, men det berör inte på något sätt mitt ansvarsområde.

Däremot är jag väldigt glad att vi under den mandatperioden som jag arbetat som justitieminister har gjort den största satsningen någonsin på polisen. När Rolf Gunnarsson vaknar varje morgon ska han veta att det har blivit en polis till netto i Sverige tack vare Socialdemokraterna.

Det har aldrig någonsin utvecklats på det sätt som det har skett nu. Det är därför att vi anser att det är så viktigt. Men det räcker inte med att bara få fler poliser. Vi behöver göra mer saker. Om man lyssnar på polisen själv är det inte i första hand fler poliser man vill ha utan ordentliga och bra verktyg.

Vi har ett bra verktyg i Sverige som polisen använder varje dag. Det är också viktigt. Det berör nämligen riksdagen och regeringen. Det handlar om hur poliser ska kunna kartlägga kontakter mellan personer som har begått grova brott.

Den metoden har i vart fall använts i 25 år i Sverige. Nu ställer sig Moderaterna på den positionen att man inte längre vill att det ska finnas. Man säger nej till att det ska finnas möjlighet till det även i framtiden med den överenskommelse som nu finns i EU.

Hur kan man ställa sig på den sidan, Rolf Gunnarsson, när polisen så oerhört väl behöver det för att kunna bekämpa brott, om man menar allvar med att man tar brottsoffer och bekämpning av brott på allvar? Det skulle jag vilja höra.

Varför ska vi diskutera någonting som är Rikspolisstyrelsens och de olika länens frågor och inte den fråga som det egentligen berör? Varför vill Moderaterna ta bort det mest effektiva brottsverktyget som polisen själv anser att den har?

Anf. 25 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Jag förstår att Thomas Bodström inte vill diskutera själva sakfrågan. Det är tur att det inte är mycket dalfolk på läktaren. Det kunde ha blivit ett dalauppror när ministern menar att den här frågan rör varken mig eller Dalarna.

Vi kan i nästa interpellationsdebatt komma tillbaka till frågan om vem som har ansvaret. Jag har lärt mig av Thomas Bodström att det är så här. Om det är någonting som är bra är det Thomas Bodström som har gjort insatsen. Är det någonting som är dåligt inom polisen är det RPS. Här kan man också följa ett spår. Så fungerar det när Thomas Bodström svarar. Men det kan vi komma tillbaka till.

Där har Riksrevisionen lite synpunkter. Det ska bli väldigt intressant att se hur Thomas Bodström ska vifta bort den kritik som finns. Det är inte så många sidor, men det är förödande kritik. Apropå sova och vakna

skulle jag inte sova så gott om jag vore justitieminister och hade fått den här rapporten från Riksrevisionen alldeles nyss. Jag skulle sova ganska illa.

Jag har känslan av att det här ämnet, Dalarna, vill inte Thomas Bodström diskutera, även om det blev en justering i hans senaste inlägg. Det är knappast det sista i den här frågan. Men från 50 gick det ned till 15 årsarbetskrafter. Det var skillnad det. Då kom vi lite närmare sanningen.

Än en gång svarade han inte på frågan. Kan vi lägga ned RUT? Jag kanske ska föreslå riksdagsstyrelsen att lägga ned RUT? Kan vi ta bort den verksamheten och kanske höra av oss till Justitiedepartementet varje gång vi vill ha riktiga siffror? Vad jag förstår viftar fortfarande justitieministern bort RUT:s siffror, som jag fortfarande tar allvarligt eftersom det är en neutral utredningstjänst.

Jag har en stark känsla av att ni inte vill höra talas om det här. Jag hade en debatt här i kammaren för ett tag sedan med din kollega Britta Leijon. Hon var lite mer underdånig och tog siffrorna på mer allvar. Hon sade exakt så här enligt protokollet: Det är säkert sant som Rolf Gunnarsson säger att Dalarna inte har fått så många fler poliser.

Varför inte säga det, Thomas Bodström? Varför inte erkänna det? Du stod själv här och sade, och det förstår jag, att du inte kan styra föräldraledigheter, och varken du eller jag ska hålla på med sådana frågor. Vi kommer tillbaka i nästa interpellationsdebatt till vem som styr och om regeringen verkligen har den styrning som behövs. Då har Riksrevisionen och Riksrevisionens styrelse fel.

Jag har tänkt många gånger när Bodström talar om sina ökningarna och kallar dem för de kraftigaste ökningarna som någonsin har gjorts och så vidare att det skulle vara intressant att be Riksrevisionen att titta på det. Rubriken på den utredningen kunde vara: Vart tog miljarderna vägen? När jag vaknar hemma i Dalarna, som Bodström talade om här tidigare, är det inte massor nya poliser som jag tänker på: Oj, nu är det en ny dag, och nu kommer det nya poliser.

Jag går tillbaka till det RUT har kommit fram till. Det är 0,94 nya poliser i helårsarbetskrafter att fördela på 15 kommuner i ett län där det är ungefär 40 mil nere från botten av Avesta upp till Idre. Det är 40 mil, och vi har fått 0,94 nya helårsarbetskrafter inom polisen. Dessutom har en handfull polisstationer klappat igen. Det är den utveckling som har skett sedan Bodström blev minister, i varje fall i det län som jag representerar.

Vi behöver inte ta den diskussionen. Den kan vi ta sedan när det gäller styrningen på nästa punkt. Det är inte justitieministerns sak att styra detta. Men det står ganska klart, som vi kommer tillbaka till här, hur illa det fungerar när det gäller anslagsfördelningen och tilldelningen till de olika polisdistrikten. Det kan vi komma tillbaka till i nästa interpellationsdebatt.

När det går bra för Thomas Bodström och regeringen säger de: Det är vi som har gjort det här. Men när det är någonting som inte är bra, som i det exempel jag har tagit här med mitt hemlän och polisens resurser, är det RPS som är helt ansvarigt. Den biten blir väldigt intressant att diskutera. När jag såg att den frågan dök upp anmälde jag mig också till den debatten. Då kan vi diskutera hur styrningen fungerar och om Bodström lyckas på den sidan.

Anf. 26 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Det som skiljer Moderaterna från Socialdemokraterna är att vi tar som utgångspunkt människors upplevda verklighet och hur människor har det ute i Sverige. Det är när människor inte upplever att de får hjälp av polisen, när det inte kommer polis när de ringer, när ärenden skrivs av för att man inte har resurser och när man inte gör tekniska undersökningar på stulna bilar på grund av resursbrist så att brott inte kan klaras upp. Det är den verkligheten vi moderater utgår från och inte som Thomas Bodström att laborera med siffror.

Det är viktigt för brottsoffer att polisen finns tillgänglig i hela landet. Det gäller särskilt i glesbygdsområden. Det är den verklighet som vi bygger vår politik på och inte att ha en hand på spispattan och en hand i frysen och känna att det är ganska bra medeltemperatur egentligen. Det är inte människors vardag. Den som råkar ha handen på spispattan han bränner sig. Det tror jag att vi kan vara överens om.

Jag kan inte låta bli att kommentera något märkligt. Så fort vi har argument från verkligheten som blir besvärliga kommer angreppen på Moderaterna. Det handlar om antingen spriten, alkoholförsel eller trafikdatalagringsdirektivet. Det är väldigt märkligt. Det är som att argumenten tryter.

När det gäller teledatalagringsdirektivet säger regeringen själv att det är så komplicerat att man måste tillsätta en utredning. Man vill förlänga genomförandetiden med ytterligare 18 månader till tre år därför att det är komplicerat att lagra vanliga människors e-post och Internettrafik.

Jag tycker att vi kan hålla oss till en sak i taget i stället för att ta upp helt oväsentliga frågor i det här sammanhanget.

Anf. 27 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Hillevi Engström måste vara alldeles ensam om att tycka att det här inte hör till frågorna om poliser, varför man har poliser och deras arbete. Framför allt när man hör vad poliser säger och ser hur de engagerar sig på olika sätt är det just de här frågorna som de tar upp. Det går naturligtvis inte att säga att det inte hör till ämnet.

Nu svarade Hillevi Engström på den fråga jag ställde till Rolf Gunnarsson. Men Rolf Gunnarsson får en ny chans här. Om han nu tycker att det är så viktigt med poliser, vilka är till för att bekämpa brott, varför säger man då nej till någonting som man tidigare har sagt ja till? Vad är skillnaden i dag jämfört med tidigare?

Med risk för upprepning måste jag återigen säga att det är 50 fler anställda. Det är enligt de uppgifter som också nämns här 15 årsarbetskrafter. Det handlar återigen om det är bra eller dåligt. Det handlar om en ansvarsfördelning som Rolf Gunnarsson egentligen mycket väl känner till. Varför låtsas du som någonting annat?

Du vet ju att det här inte är vår uppgift. Det sade du till och med i ditt inlägg, samtidigt som du säger att jag inte vill tala om det för att det skulle vara dåligt. Det är inte dåligt att det är 50 fler i Dalarna. Men jag sade också att det inte är min förtjänst att det här har fördelats eftersom det inte är min uppgift.

Nu var Rolf Gunnarsson på väg in i nästa interpellation. Den handlar om det som är regeringens och mitt ansvar. Vi kommer snart att få anledning att diskutera det, och jag tar gärna diskussionen med Rolf Gun-

narsson i framtiden. Jag hoppas att det gäller frågor som ligger på vårt ansvarsområde och inte det som vi båda mycket väl känner till ligger på andras ansvarsområden i framtiden.

Anf. 28 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Det är klart att justitieministern vill bestämma vilka frågor som han tycker vi ska diskutera och inte diskutera här, men det kanske vi får bestämma i en annan diskussion.

Det blev i alla fall bra det här med att det sänktes från 50 till 15 helårsarbetskrafter. Det var ju en ny uppgift. Men samtidigt ska vi komma ihåg en sak: Hur gick det med de civilanställda? Enligt vad RUT – det ordet verkar ju nästan vara fult att ta i sin mun för justitieministern – har kommit fram till var det 166 stycken år 1997. Men vi håller oss till den siffra som Bodström tydligen älskar, år 2000. Då var det 161 civilanställda i Dalarna. Lika spännande var det när RUT skulle komma med sin redovisning för 2005. Hur mycket var det då? Jo, 135!

Jag frågar mig: Tror Bodström att de civilanställda som har försvunnit i Dalarna gjorde någonting? Även om han inte styr dem och är arbetsledare över dem så vill jag fråga om han tror att de här drygt 130 som har varit anställda och som har gått hem gjorde någonting. Och vem gör då jobbet som de gjorde? Det är bara en tanke. Har Bodström några funderingar om det ämnet? Det vore intressant att veta. Gjorde de någonting eller var det bara att skicka hem dem, och sedan var det bra? Skilde det ingenting? Behöver inte det jobb som de gjorde göras?

Och som sagt – det skiljer mycket från 50 till 15. Där har debatten kommit en bit på väg. Men än en gång var det enligt RUT 0,97 nya helårsarbetskrafter att fördela på länets 15 kommuner, och detta var med ett antal nedlagda polisstationer. Problemen är stora. Det vill jag få fört till protokollet. Sedan återkommer vi till styrningsverksamheten. Det blir intressant.

Anf. 29 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är tråkigt, Rolf Gunnarsson, när du inte kan svara på en enkel fråga trots att jag upprepar den vid flera tillfällen. Vi talar ju nu ändå om polisen och vad polisen själv efterfrågar. Det blir liksom lite meningslöst att föra de här debatterna om man konsekvent vägrar. Nu ställde jag frågan två gånger, klart och tydligt. Man vägrar konsekvent att svara. Så kom inte och säg att vi inte svarar på frågor! Men det får vi ta i ett annat sammanhang.

När det gäller civilanställda är det precis på samma sätt. Det handlar om fördelning mellan RPS och län. Kan du inte förstå det, Rolf Gunnarsson? Du gör ju det egentligen. Du står här i riksdagens talarstol och låtsas som någonting annat. Det är inte min sak att fördela civilanställda till något enda län. Men det är mitt ansvar att se till att också civilanställda blir fler. Och vad är resultatet där? Jo, det är 600 flera civilanställda i Sverige än det var år 2000. Det är en stor skillnad, trots att det naturligtvis med teknikens utveckling liksom på alla andra arbetsplatser innebär att man kan rationalisera. Det är 1 500 flera poliser och det är 600 flera civilanställda under den period som vi talar om.

Jag tycker att Rolf Gunnarsson efter debatten ska åka upp till Rikspolisstyrelsen och fråga varför man där har fördelat resurserna på ett visst

sätt till Dalarna. Rolf Gunnarsson vet att det är Rikspolisstyrelsen som har gjort fördelningarna.

Upplysningsvis är det alltså 50 flera som är anställda och 15 flera enligt RUT. Det är precis samma sak som vi har sagt tidigare. Det är alltså inte någon förändring på något sätt. Vi ska inte ge oss in i det som inte är våra frågor. Men nu väntar en interpellation som faktiskt berör regeringens arbete, så den ser jag fram emot.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2005/06:75
17 februari

Svar på
interpellationer

6 § Svar på interpellation 2005/06:248 om styrningen av polisen

Anf. 30 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Hillevi Engström har frågat mig hur jag ställer mig till Riksrevisionens kritik mot att riksdagens och regeringens beslut får så lite genomslag inom polisen. Hon har också frågat om jag är villig att utreda för- och nackdelar med en sammanhållen polismyndighet.

Jag tycker att det är bra med en granskning av polisen. Riksrevisionens rapport kommer därför naturligtvis att utgöra ett bidrag i Regeringskansliets arbete med att utveckla och effektivisera svensk polis.

Att diskutera hur den statliga verksamheten ska vara organiserad är viktigt och bör ske kontinuerligt allteftersom förutsättningarna för myndigheternas arbete förändras. I en stor organisation som polisen är frågan om hur resurserna ska fördelas och på vilken nivå besluten ska fattas ständigt aktuell.

Rikspolisstyrelsen har också under åren fortlöpande bedrivit utvecklingsarbete för att inom ramen för den nuvarande organisationen leverera en bättre polisverksamhet. Det övergripande syftet med detta arbete är att dels utveckla och stödja kvaliteten i verksamheten, dels frigöra resurser till förmån för vad som betraktas som kärnverksamheten. Det handlar om att uppnå ett mer enat synsätt inom polisen och ett ökat regionalt samarbete. Polisens resurser ska betraktas som gemensamma; arbetsuppgifterna ska utföras där så är mest lämpligt.

Styrelsen har till exempel utvecklat ett nytt resultat- och uppföljningssystem, en ny nationell bastaktik, en ny nationell underrättelsemodell och ett nytt nationellt utredningskoncept. Styrelsen har också satt upp gemensamma nationella mål för de polisiära verksamhetsgrenarna och definierat vad som menas med polisiärt brottsförebyggande arbete.

Därutöver har Rikspolisstyrelsen på initiativ av rikspolischefen sedan den 1 januari 2006 en ny organisation.

Tyvärr har en stor del av detta utvecklingsarbete inte uppmärksammats i Riksrevisionens rapport. Granskningen omfattar huvudsakligen perioden 2002–2005 och särskilt verksamhetsåret 2004. Mycket har hänt i polisverksamheten sedan 2004.

Jag följer noga utvecklingen inom polisen och kommer att vidta ytterligare åtgärder om jag bedömer det nödvändigt.

Anf. 31 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! Det är alltid glädjande när det händer saker och ting till det bättre. Men det händer för sent, och det finns fortfarande betydande problem kvar. Annars hade inte Riksrevisionen gjort den framställan som de har gjort.

Det svar som justitieministern har läst upp ger tyvärr inte svar på de frågor som jag har ställt. I stället kanske vi kan ta det här i debatten.

Först och främst tycker jag att det känns angeläget att förklara vad Riksrevisionen är för någonting. Det är ju en ganska ny myndighet, som lyder direkt under riksdagen. Riksrevisionen är självständig och har till uppdrag att granska den verksamhet som bedrivs av staten. Den utses av riksdagen och har en styrelse där det finns en socialdemokrat, Sören Lekberg, som är ordförande. Riksrevisionen granskar myndigheterna och gör så kallade effektivitetsgranskningar – effektivitetsrevisioner. De syftar till att staten ska få kontroll på att man faktiskt gör det man ska med skattepengarna och att det blir ett utbyte av insatserna. I det här fallet är det 15 miljarder kronor som årligen satsas på polisen.

När man gör en granskning blir det inte automatiskt ett ärende för riksdagen. Men i det här speciella fallet, när man har granskat Rikspolisstyrelsen, har man beslutat att göra en framställning till riksdagen med olika förslag. Jag vill alltså poängtera att Riksrevisionen fann så allvarliga brister att riksdagen borde kräva olika åtgärder direkt av regeringen, och det, fru talman, är ovanligt. Under mina tre och ett halvt år här i riksdagen har det aldrig inträffat på det här området. Därför är det här en lite speciell situation. Därför är det också lite bekymmersamt att justitieministern inte tar kritiken på allvar utan snarare med en klackspark.

Granskningsrapporten är på 60 sidor, så det är omöjligt för mig att gå in på alla delar. Men jag tänkte ta upp några punkter i kritiken. Riksrevisionen säger – styrelsen är alltså enig, och även socialdemokrater ingår – att regeringens målstruktur är komplicerad och svåröverskådlig. Målen och återrapporteringskraven är många och överlappar delvis varandra. Man säger att riksdagens och regeringens mål har fått begränsat genomslag i polisens verksamhet. Det som vi har beslutat här i kammaren blir alltså inte verklighet ute i verksamheterna, och det är allvarligt. Den bristande styrningen har bidragit till att polismyndigheterna inte har givits incitament till att prestera bra resultat.

Som ett exempel kan jag nämna konceptet med en nationell polis som initierades av rikspolischefen Sten Heckscher. Detta tar Riksrevisionen upp som ett exempel. Syftet var gott. Man skulle öka samverkan, man skulle utveckla verksamheten och man skulle göra den mer effektiv. Men det som är anmärkningsvärt, fru talman, är att deltagandet i projektet var frivilligt och att det inte fanns någon som var huvudansvarig. Jag vill fråga justitieministern om han menar att det är rimligt och rätt att styra verksamheten på ett sätt som blir frivilligt och där man låter tusen blommar blomma. Så står det också i en annan kritisk rapport om hur polisen styrs.

Anf. 32 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Eftersom jag i den förra debatten blev beskylld av justitieministern för att vara dålig på att svara, tänkte jag ge justitieministern chansen att visa sig på styva linan i den grenen. Jag tittade i den här rap-

porten och har några konkreta frågor. Hillevi Engström var delvis inne på dem.

Först kan vi konstatera att de polisstyrelser som finns ute i länen är ganska tandlösa.

När det gäller resurser sägs det så här: Tilldelning av anslag till polismyndigheterna grundar sig i allt väsentligt på föregående års anslagsförbrukning, inte på polismyndigheternas arbetsvolym och resultat. Jag tänkte höra vad justitieministern har för kommentar till den meningen i den här skrivelsen.

Regleringsbrevet styr ju, men hur tydligt är det? Rikspolisstyrelsen utövar en alltför svag styrning av polismyndigheterna, och man har inte följt regeringens och riksdagens mål. Det vore intressant att höra vad justitieministern tycker om att det regeringen säger inte följs av Rikspolisstyrelsen.

Riksrevisionen är också hård och säger att Rikspolisstyrelsen inte fullgjort sitt ansvar att precisera riksdagens och regeringens mål. Det är samma sak där. Det vore intressant att höra vad justitieministern säger. Hur reagerar han på det? Det är ju allvarlig kritik. Och som jag var inne på i den förra debatten, skulle jag ligga ganska sömnlös om jag vore ansvarig för styrningen.

Få inspektioner har gjorts för att säkerställa riksdagens och regeringens mål för verksamheten. Samma fråga: Hur reagerar justitieministern på en sådan kritik?

Det sägs att Rikspolisstyrelsen har varit passiv och inte tagit ansvar för att styra polismyndigheterna. Det måste väl också vara en sak som justitieministern bekymrar sig över. Det kan väl inte vara någon annans fel i alla fall att styrningen av RPS inte sköts.

Polismyndigheterna ges inte incitament till att prestera bra resultat. Det är också en ganska allvarlig kritik. Det skulle vara väldigt intressant att höra hur Bodström ser på detta.

Jag var dålig på att svara. Jag tänker inte utnyttja hela min tid. Jag har ställt några konkreta frågor. Det är allvarliga frågor som finns i den här skrivelsen. Nu ska vi se någon som verkligen kan svara på de frågor som har ställts.

Anf. 33 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Justitieminister Thomas Bodström tillträdde ju för ganska många år sedan nu. Med ett ministeruppdrag följer mycket ansvar. Det framgår av vår grundlag att det är regeringen, men de facto sakministrarna och i det här fallet justitieministern, som är ansvarig för styrningen av våra myndigheter, i det här fallet svensk polis.

Vi som har förmånen att sitta i riksdagen som folkvalda är förbjudna enligt samma grundlag att styra över polisen. Jag tycker att det är en ganska bra fördelning. Vi stiftar lagarna, vi fastställer statsbudgeten och regeringen ska styra över den svenska polisen.

Man utser sina chefer. Det är bara Thomas Bodström som är ansvarig för vilka chefer man utser och vilket resultat man får. Det är bara Thomas Bodström som är ansvarig för vilken ekonomistyrning man har och hur myndigheterna effektivt och på ett bra sätt kan planera sin verksamhet så att inte stora statstillgångar förstörs eller skattemedel missanvänds.

Man styr mycket informellt. På månadsvisa möten sitter rikspolischefen hos Thomas Bodström och diskuterar hur man ska utveckla detta, och det är bra. Vi lever i en demokrati.

Det är mannen som står mitt framför mig nu i röd slips som styr över svensk polis, Thomas Bodström. Detta handlar om ett ansvar. Det är ingen annan som bär ansvaret, utan det är du som bär ansvaret tillsammans med alla duktiga politiska och opolitiska medarbetare på Justitiedepartementet. Men vad är resultatet?

Det är länge sedan nu som justitieministern tillträdde. Hur ser det ut med uppklaringsprocenten för brott i Sverige? Vad har hänt med den grova organiserade brottsligheten? Den har tillåtits att breda ut sig, säger regeringens egen general mot narkotika. Hur är det med knarket?

Vi hade en hearing i går i justitieutskottet. Det har aldrig funnits så mycket knark. Det har aldrig varit så billigt i Sverige. Människors liv förstörs. Otryggheten växer.

Det här är en verklighet som någon är ansvarig för. Man kan säga att det är polisen som är ansvarig för detta, fru talman. Det är de som har till uppgift att varje dag förebygga, bekämpa och klara upp brott, men deras förutsättningar och deras chefer utses och fastställs bara av en enda person som står mitt framför mig. Det är justitieminister Thomas Bodström. Och resultatet är inte så bra.

Men var är då ansvaret? Det känns som om justitieministern alltid vill skylla på någon annan. Vem ska han skylla på? Har han själv någon idé om vem det är som bär ansvaret när det gäller den kritik om bristande effektivitet som nu riktas mot polisen av Riksrevisionen? Det är de facto ett slöseri med skattepengar. Det är rätt att vi inte kan stoppa in mer pengar i polisen om inte de pengar som redan finns används riktigt. Men då måste den högsta ansvariga se till att det görs på ett riktigt sätt. Men vad har då hänt? Våldigt lite.

Jag vill dock ge ett erkännande. Det senaste året har det hänt några positiva saker. Man har börjat mer med målstyrning. Jag hoppas att Rikspolisstyrelsen har fått instruktioner, kanske av justitieministern eller någon annan.

Min fråga till justitieministern är ändå: Vem bär ansvaret för styrningen av svensk polis?

Vi kan ju ha några alternativ.

1. Är det Thomas Bodström?
2. Är det Hillevi Engström?
3. Är det Pelle Polis i Örebro som varje dag kämpar hårt för att hjälpa unga människor att inte hamna i en kriminalitet som förstör deras egna liv och andras liv?

Vem bär ansvaret för effektiviteten, hur vi hushållar med skattepengarna och att polisen gör ett bra jobb?

Vem är ytterst ansvarig, Thomas Bodström? Är det du, är det Hillevi Engström, eller är det Pelle Polis i Örebro? Det ska bli spännande att höra justitieministerns svar, fru talman.

Anf. 34 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det är roligt att se att Johan Pehrson är tillbaka här i fin sluggerform.

Du räknade upp tre som ansvariga. Du glömde det rätta svaret. Det är regeringen som är ansvarig för myndigheten och styrningen. Det är riktigt. Däremot är det fördelat så att det är jag som ansvarig för polisen inom regeringens arbete.

Vi har många gånger konstaterat att det behöver göras många saker inom polisen utöver det som den debatt som vi hade här tidigare handlade om, nämligen att det bara blir fler poliser och att vi alltför länge bara har fokuserat på den diskussionen. Det kan väl finnas ett gemensamt ansvar för det.

Vi vet också att polisen inte har använt sina resurser på bästa sätt. Det har inte varit effektivt. Jag om någon har väl också påpekat det på olika sätt. Vi kan inte acceptera, inte minst därför att skattebetalarna har gjort de här stora satsningarna, att det är så få brott som klaras upp. Det är någonting som vi också har arbetat med och hela tiden försöker att förbättra. Vi ser också positiva resultat nu, men vi kan absolut inte vara nöjda, framför allt inte när det gäller det som drabbar vanliga människor, nämligen inbrott i hus och bilar.

Hur ska vi då åstadkomma detta? Jo, det handlar om flera saker. Det handlar förstås om att vi ska fortsätta att styra polisen. Det är som Johan Pehrson säger här, att visst har det tidigare varit på ett sätt som man absolut inte kan acceptera. Det är också så att det har gjorts flera saker, men vi kan ändå inte vara nöjda.

Det är framför allt under de senaste åren som vi har sett en förändring inom polisen. Med en mer öppen polis som också är beredd att diskutera de här sakerna har vi fått en mycket mer resultatinkriktad polis. Eftersom resultat efterfrågas här, kan jag nämna att i regleringsbrevet för 2004 nämns ordet ”resultat” 26 gånger och i regleringsbrevet för 2005 29 gånger. Vi kräver verkligen resultat nu.

Vi kan också se att polisen själv arbetar på uppdrag från oss med att hela tiden se hur man kan effektivisera. Det finns en del uppgifter som man blir minst sagt oroad över, nämligen stora variationer, inte kanske så mycket mellan länen utan inom länen. Det finns poliser som är fantastiskt duktiga och utför kanske 60, 70 eller 80 förundersökningar på ett år. Sedan finns det andra poliser som klarar fullt godkänt med kanske 30–40. Men det finns också en hel del poliser som faktiskt knappt gör en enda förundersökning.

Här har vi ett ansvar att driva på RPS som i sin tur ska driva på läns-polismästaren som i sin tur ska driva på sina poliser. Det behöver inte betyda att de här poliserna inte skulle klara av att göra mer. Det kan mycket väl vara så att de inte har uppmärksammat att de har blivit felaktigt behandlade och sedan inte tagits till vara. Det kan finnas goda möjligheter att få en sådan polis att börja prestera mycket bättre.

Men jag är den första att säga att vi hela tiden måste arbeta med att effektivisera så att fler brott kan klaras upp. Det gör vi genom de saker jag nämnde i mitt svar och mycket mer än så.

Men det är också så att ska polisen klara upp fler brott krävs det också att vi ger polisen de verktyg som verkligen behövs, och det är nog så viktigt.

*Svar på
interpellationer*

Det är en debatt som nu finns, och det som polisen mer än någonting eftersträvar när de säger: Ska vi klara vårt uppdrag att klara upp allvarliga brott måste vi också få de redskap som vi behöver och som andra nordiska länder har. Där är det inte bara regeringen som har ett ansvar utan också riksdagsmännen. Det är nog så viktigt att vi får den situationen att svensk polis får de verktyg som behövs – annars kommer vi inte att klara av att bekämpa brott på det sätt som krävs.

Slutligen vill jag bara ställa en fråga, som jag återkommer till: En enmyndighet, är det någonting som Moderaterna och Folkpartiet förordar? Det är en konkret fråga till er tre.

Anf. 35 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Fru talman! När jag hör Thomas Bodström kan jag kan hålla med. Man kan ändå inte vara nöjd. Du uttryckte någonting sådant.

Du uttryckte också att polisen är mer villig att diskutera. Jag tycker att det är lite märkligt. Polisens villighet att diskutera eller inte – det är väl inte det som är väsentligt. Det väsentliga är väl vad lagstiftaren beslutar och hur regeringen styr polisen. Om polisen är ovillig får man kanske ta till lite kraftfullare styrmedel för att nå de avsedda resultaten.

En annan reflexion: Om man nämner ordet resultat 26 eller 24 gånger är det helt oväsentligt, om polisen inte uppnår att leverera ett resultat och uppfylla de mål som vi sätter upp.

I Riksrevisionens kritik finns det kritik mot regeringen att målen är komplicerade och svåröverskådliga och delvis överlappar varandra. Jag skulle vilja veta vad justitieministern tänker göra åt det.

Det finns mycket att säga om verksamheten polisen. Det är den största statliga verksamheten. Den har en budget på 15 miljarder kronor och har drygt 20 000 anställda. Därför är det viktigt vad polisen gör för sina pengar. Regeringen har styrmedel genom regleringsbrevet, uppdraget till polisen, budget, budgetpropositionen samt dialog med chefen för Rikspolisstyrelsen.

Jag tolkar det som att justitieministern har brustit i sitt ansvar att styra över polisen, när nu Riksrevisionen ger den här allvarliga kritiken, en kritik som är så pass anmärkningsvärd att riksdagen har att ta ställning till den. Det kommer nu att behandlas här i riksdagen vilka direktiv regeringen ska få från riksdagen för att uppfylla uppdraget.

Justitieministern nämner i sitt svar till mig att den här kritiken, de här 60 sidorna, ska ”utgöra ett bidrag i Regeringskansliets arbete”. Är det inte att ta lite väl lättvindigt på kritiken?

Riksrevisionen föreslår följande direkta åtgärder för regeringen:

Att förenkla målstrukturen: Ska ni göra det?

Att formulera återrapporteringskrav som även innefattar analyser av polisens resultat: Avser regeringen att göra det?

Avser regeringen att ta initiativ till översyn av formerna för styrning, inklusive frågor om hur budgetmedel ska fördelas?

Avser regeringen att titta på tillsynen av polisen så att den ska bli bättre?

Och slutligen: Avser regeringen att utreda för- och nackdelar med en sammanhållen polismyndighet? Det föreslår ju en enig Riksrevision i förslaget till riksdagen, alltså att det blir en polismyndighet i Sverige.

En polismyndighet i Sverige skulle, enligt oss moderater, göra det enklare och tydligare att styra. Vi tror att effektiviteten och kvaliteten skulle öka. Framför allt: Varför vi tror att det är viktigt att se över den här frågan och utreda en myndighet i Sverige är att det för ett brottsoffer eller för en tilltalad misstänkt skulle vara en större rättssäkerhet, en lika behandling över hela landet. Låt mig ta ett exempel.

Om ett barn blir utsatt för ett sexuellt övergrepp – det är ett oerhört allvarligt brott; det är vi alla överens om – spelar det roll var i landet detta barn bor om gärningsmannen ska kunna bli fälld och få avtjäna ett rättmätigt straff. Är barnet bosatt i Malmö är chanserna betydligt större att man når en fällande dom. Där har man en specialiserad enhet, en speciell familjevårdsenhet. Barnet undersöks alltid av en rättsläkare, och personalen är handplockad för det uppdraget. Självklart är det större förutsättningar att lösa det brottet i Malmö än det är i Sveg, Motala eller Säffle.

Vi moderater tycker inte att det är acceptabelt i en rättsstat. Därför tror vi att en myndighet skulle förbättra möjligheterna att minska brotten och klara upp fler brott i Sverige. Vi förespråkar det. Det ska bli intressant att höra vad ministern har för synpunkt.

Anf. 36 ROLF GUNNARSSON (m):

Fru talman! Jag tycker att den här fredagsförmiddagen blir bättre och bättre när det gäller Bodströms svar. I sitt senaste inlägg – inte det sista – sade han exakt så här: absolut inte vara nöjda. Det är en bra sammanfattning. Skulle vi hålla på en bit till på fredagen och fredagskvällen kanske vi blir eniga om RUT:s siffror även i mitt hemlän, men det tror jag inte att fru talmannen godkänner.

Jag vill komma tillbaka till Riksrevisionens kritik, som är ganska allvarlig. Jag förstår att han inte kan svara på alla de frågor jag ställde, men just frågorna om en svag styrning och hur anslagstilldelningen sker måste väl intressera justitieministern oerhört. Som Johan Pehrsson var inne på, är det ju ministern som kan riva i åt Rikspolisstyrelsen. Jag som enskild riksdagsledamot ska självfallet inte göra det, som Johan Pehrson var inne på. Den ansvarige mannen och personen står ju här. Även om jag förstår av svaret att det är kollektivet, regeringen, finns det en särskild minister som är särskilt avsedd för det. Vid framgångar, som jag var inne på, är det Thomas Bodström som tar åt sig framgången inom justitieområdet, och tyvärr får han också ta bakslagen.

Jag kan sammanfatta mina frågor. Eftersom jag är journalist i botten och har yrket kvar i hjärnan ska jag ställa en väldigt konkret fråga som man kan svara på med en enda rad, eftersom Bodström svarar väldigt kort på mina skriftliga frågor. Hur nöjd eller missnöjd – han får välja själv – är Bodström med styrningen av Rikspolisstyrelsen på skalan 1–10? Hur nöjd är Thomas Bodström med Rikspolisstyrelsens styrning av polisverksamheten? Om Riksrevisionen skulle göra en bedömning vet vi ungefär var den ligger, för det har vi fått svar på i den handling vi har fått. Men det här är en konkret fråga, som jag hoppas att justitieministern vill använda tiden till: Hur nöjd eller missnöjd är han?

Jag tackar också för debatten.

Anf. 37 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Självklart finns det massor av saker som påverkar hur den svenska polisen fungerar och hur effektiv den är. Det handlar om vilken kompetensmix man har, vilken utbildning man har och vilka resurser vi sätter in. Det brukar vi prata mycket om i riksdagen. Men det handlar också inte minst om vilka verktyg man har. Där håller jag med justitieministern om att vi tillsammans har ett stort ansvar att leverera adekvata, moderna verktyg. Det är en ganska brutal verklighet som finns där ute, människor som hänsynslöst skor sig på andra, förstör deras liv och bringar död och elände i sina spår. Det handlar om verktygen.

Allt detta sammantaget: bra folk, utbildat, rätt verktyg och rätt saker. Där är vi också inne på en sak: Vad ska polisen göra? Thomas Bodström har en rad med verksamhetsutredningar på sitt bord som står och samlar damm, och det handlar om att polisen kanske inte ska göra alla de saker som den har till uppgift i dag. Här händer ingenting.

Det handlar om vilken ekonomistyrning regeringen utför. Den ekonomistyrningen har varit tragisk, kan man säga, de senaste åren. Man har gett pengar ena månaden, och så kommer det ett beslut och man drar tillbaka pengar. Det gör att det blir ett ekonomiskt moras på myndigheterna.

Organisationsfrågan är helt fantastisk. Jag tror att man ska pröva noga om man ska ha en enmyndighet och om vi kan säkra det demokratiska inflytandet. Polisen är inte vilken myndighetsorganisation som helst, inte heller i Sverige. Därför skulle jag gärna pröva den.

Men hur är det med organisationen i övrigt? Thomas Bodström har varit med om att införa en närpolisreform, fru talman, och ungefär på samma tid har man tagit bort närpolisreformen. Kostnaderna för denna organisationshysteri har varit enorma och lett till att utredningsgrupper och andra delar av polisen har fått stora problem och tappat effektivitet. Ansvaret är stort.

Jag överlämnar nu, fru talman, Riksrevisionens slutsatser om regeringens brister, det vill säga Thomas Bodströms problem med att styra över myndigheterna. Det är bara han som kan lösa detta. Det är en overheadsida. Sätt upp den på spegeln där du borstar tänderna! Se på den varje kväll! Under den kan du sätta rekommendationen vad regeringen ska göra. Om du tänker på det här varje dag kommer det att bli lite lättare.

Jag tycker inte om, fru talman, att vi här i riksdagen ibland har en OS-gren som handlar om undanflykter. Just nu står Thomas Bodström på prispallen. Det gör mig lite sorgsen, för han kan mycket bättre, tror jag.

Anf. 38 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Jag ska inte göra någon sifferbedömning. Även om jag själv är väldigt road av sådana saker känns det inte bra i det här sammanhanget. Men jag lockas ändå alltid att försöka. Så jag får kanske återkomma.

Det har varit en situation som absolut inte har varit bra. Det har blivit mycket bättre. Jag tror faktiskt – det behövs väl en ordentlig forskning – att svensk polis inte har varit så bra som den är i dag, men den kan bli mycket bättre. Här har vi också ett ansvar. Vi har tagit till oss av den här kritiken. Den ligger visserligen ett par år tillbaka, men vi har tagit till oss

av det. Det finns all anledning att ta det på allra största allvar, absolut inte med någon klackspark, som Hillevi Engström säger. Vi kan också säga att det har hänt saker. I regleringsbrev för 2005 begärs de här återrapporteringarna under verksamhetsgrenen på det som vi har fått kritik för tidigare. Det är precis svar på det, så det är klart att vi tar det här på allvar. Vi påstår inte på något sätt att vi har gjort allting bra, att allting är perfekt. Då tror jag inte heller att det skulle finnas någon anledning för mig att vilja arbeta som justitieminister, om jag skulle tycka att allting är bra. Det tycker jag alltså inte. Men vi har gjort flera av de här sakerna.

Vi har blivit mycket tydligare på att kräva resultat av polismyndigheten. Och vi har hela tiden fortsatt att utveckla så att polisen inte bara ska få bra verktyg utan också få arbeta på det sätt som gör att de kan vara mest effektiva. Det handlar också om att vi har drivit på att poliser ska arbeta de tider då de bäst behövs. Det är en stor skillnad. Man har fördubblat det jämfört med bara för några år sedan. Det är också väldigt viktigt. Vi har tagit det ansvaret tillsammans med naturligtvis arbetsgivarna och facket.

Vi kommer att fortsätta det här. Det handlar bland annat om att polisen ska kunna användas till det den bäst behövs för. Det finns utredningar, och det är inte så att ingenting har hänt. Men det finns vissa saker som polisen själv inte har velat lämna ifrån sig, till exempel hittegodsavdelningar och passenheter som var på förslag. Så det är inte så att ingenting har hänt. Tvärtom, det har bedömts, vi har analyserat det, och det har varit på remiss. Men alla utredningsförslag är inte av godo, särskilt inte som polisen själv inte vill genomföra det. Då får man helt enkelt ta det till intäkt.

Det finns andra saker, bland annat snattofoner, som visar sig vara något som är viktigt för polisen. Det var också utrett. Man har fått det genomlyst ordentligt att detta går att arbeta med nu inom svensk polis. Det är också saker som har gjorts. Vi kommer att fortsätta att driva på det arbetet.

Sammanfattningsvis är jag inte på något sätt nöjd. Det är alldeles riktigt. Men jag kan konstatera att det definitivt går åt rätt håll, också med upplklaringsprocenten.

Vi måste, som sagt, kräva mycket mera. Vi har vårt ansvar. Det har ni också. Vi har ett DNA-register, som kommer att byggas ut mycket mera, sedan den 1 januari. Vi har redan fått höra resultat. Vi måste fortsätta att utnyttja den teknik som finns att tillgå för polisen och inte låta den bli någonting som kriminella personer har monopol på.

Så vi måste fortsätta att arbeta på bred front. Jag kommer att fortsätta att göra allt som är möjligt för att driva på RPS och fortsätta att ge tydliga och konkreta krav i dialog med polisen.

Som avslutning vill jag säga till Hillevi Engström: Jo, det är en mycket stor skillnad att arbeta med polisen när det gäller dialog. Polisen själv är mycket mer öppen för dialoger och diskussioner. Det var så förr i tiden, och inte alltför långt tillbaka, att polisen varje gång man diskuterade sade: Det här ordnar vi bäst, det här klarar vi själva. Så är det inte längre. Det är något som är oerhört positivt för svensk polis utveckling.

Anf. 39 HILLEVI ENGSTRÖM (m):

Herr talman! Det är intressant vad orsakerna är till den här förändringen och omsvängningen, som jag upplever att justitieministern tar upp, att det är lättare nu att få en styrning över polisen. Jag har min egen teori kring detta. Jag tror att en bidragande orsak till bekymmer att styra en myndighet är när det är en väldigt nära koppling mellan myndighetschefen och regeringen, som finns eller har funnits. Jag tror nämligen att det är svårt när ett före detta statsråd blir myndighetschef. Det kan vara svårt att styra. Risken är att det finns en väldigt stark koppling och lojalitet. Det kan vara svårt att ställa krav på resultat och kräva förbättringar i myndigheternas styrning.

Nu har justitieministern fått den här framställningen från Riksrevisionen. Vi har inte riktigt fått besked om regeringen avser att vidta de åtgärder som Riksrevisionen föreslår. Det är ändå intressant för oss ledamöter som har motionsinitiativet fram till nästa vecka på den här framställan.

Moderaterna har vid flera tillfällen påpekat att det finns olikheter runtom i landet. Det spelar roll var i landet man bor om man får hjälp av polisen, i vilken omfattning och med vilken kvalitet. Det drabbar målsägarna, brottsoffren, och framför allt de misstänkta. De blir också behandlade på lite olika sätt med olika kvalitet. Vissa polismyndigheter prioriterar vissa brott, till exempel hatbrott som regeringen har sagt är ett prioriterat område, men andra gör det inte. Standarderna varierar. Den samlade bilden utifrån kritiken från Riksrevisionen är att polisens resurser inte används effektivt och inte ger maximalt resultat. Så kritiken finns kvar.

Avslutningsvis: Jag har inte fått svar på en fråga. Jag har ställt den flera gånger. Avser justitieministern att låta utreda frågan om en sammanhållen polismyndighet? Riksrevisionens styrelse föreslår det. Det kommer att tas upp i riksdagen och beslutas vilket direktiv regeringen ska få. Är det justitieministerns intention att låta utreda den här frågan på samma sätt som med Kriminalvården som nu är en myndighet? De argument man hade där tyckte jag var helt riktiga.

Anf. 40 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Herr talman! När det kommer en så konkret fråga är det med risk för att vara oförsämd. Jag ställde en konkret fråga och fick faktiskt konkreta svar. Vi är inte i dag beredda att göra det, men jag vill inte på något sätt binda mig för framtiden att detta är den perfekta organisationsmodellen. Det jag kan säga i dag är att det finns klara fördelar men också en hel del nackdelar att övergå till en polismyndighet. Det ligger i riktningen med ett ökat samarbete. Men om det ska bli en myndighet eller kanske sex myndigheter på det sätt som var åklagarmyndighetens organisation tidigare är alldeles för tidigt att svara på, även om vi kommer att fortsätta med det här. Självklart kommer vi framöver att vara tvungna att ta ställning till det. Jag är inte i dag beredd att göra det men diskuterar gärna den saken vidare.

Åklagarmyndigheten har som sagt blivit en myndighet. Kriminalvården har blivit en myndighet. Vi har haft domstolsreformer som har varit positiva. Det är klart att det framöver också kommer att göras för polisen. Men vi har också trots allt gjort en hel del organisationsförändringar inom polisen. Vi har gått från ca 125 myndigheter till 21 för inte så länge

sedan. Så det är inte det att ingenting har hänt. Det som är speciellt för polisen är att den är så mycket större än de övriga organisationerna. Det gör att man också måste lägga in den aspekten på vilket sätt man i så fall ska förändra.

Låt oss återkomma till det. Självklart behöver vi ta ställning till det liksom andra frågor i framtiden. Tack för den här debatten!

Överläggningen var härmed avslutad.

7 § Svar på interpellation 2005/06:205 om psykisk ohälsa

Anf. 41 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Marita Aronson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att den psykiska ohälsan ska minska i landet.

Marita Aronson hänvisar till den folkhälsopolitiska rapport som Statens folkhälsoinstitut presenterade förra året. Den innehåller den första samlade beskrivningen av hur det står till med orsakerna bakom folkhälso-utvecklingen, och den utgör ett viktigt underlag för vårt fortsatta arbete för att nå det folkhälsopolitiska mål som riksdagen antog 2003: Att skapa samhälleliga förutsättningar för en god hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Rapporten bereds nu inom Regeringskansliet, och regeringen avser att återkomma till riksdagen med en folkhälsopolitisk skrivelse senare i vår. Det är bland annat helt uppenbart att vi särskilt behöver uppmärksamma förutsättningarna för den psykiska hälsan i befolkningen.

Bland både kvinnor och män står psykiska sjukdomar för en stor del av den totala sjukdomsburden. De psykiska sjukdomarna inrymmer dock flera ganska olika grupper av sjukdomstillstånd. Depressiva besvär och neuroser av olika allvarlighetsgrad utgör den största gruppen för både män och kvinnor, följt av demenssjukdomar och psykoser. För männens del har alkoholberoende lika stor tyngd som demenssjukdomarna. Utvecklingen beskrivs mer utförligt i Socialstyrelsens folkhälsorapport från förra året. De allvarligaste psykiatriska sjukdomarna ökar inte men har länge utgjort en stor del av sjukdomsburden. Sedan 90-talet uppgår en allt större andel av befolkningen besvär av oro, ångslan eller ångest. Under samma period har även andelen unga kvinnor som vårdas för självmordsförsök eller annan självtillfogad skada stadigt ökat.

Bakom den psykiska ohälsan finns också flera olika sjukdoms- och problembilder som kräver olika åtgärder med olika tyngd på förebyggande, behandlande och stödjande inslag.

Inom regeringen är ansvaret för åtgärderna fördelat mellan olika departement och olika statsråd. Lokalt och regionalt har landstingen och kommunerna ett stort ansvar. Mitt ansvar som folkhälsominister är att påverka arbetet inom alla berörda politikområden så att det bidrar till att utveckla de samhälleliga förutsättningarna för en god hälsoutveckling. Till grund för denna strävan ligger rätten för envar att såväl i fysiskt som i psykiskt avseende åtnjuta bästa uppnåeliga hälsa. Detta sker genom en aktiv dialog inom Regeringskansliet, med myndigheterna och med landsting och kommuner.

Jag instämmer i att det är mycket oroande att alltför, särskilt kvinnor, uppgår att de känner ångslan, oro eller ångest. Det är alltför många som

är sjukskrivna på grund av psykiska besvär. Det är också oroande att andelen pojkar och flickor som upplever psykiska besvär stadigt har ökat under flera år. Vår uppgift är att påverka de samhälleliga förutsättningar som bidrar till denna utveckling. Statens folkhälsoinstitut lyfter i rapporten särskilt fram de ojämlika levnadsvillkoren som en bidragande faktor. Det handlar till exempel om rätten till goda och trygga uppväxtvillkor. Det handlar om tillgången till arbete och om förhållandena i arbetslivet. Det handlar om rätten till skydd mot diskriminering och om möjligheterna till delaktighet och inflytande. Det handlar om ojämställdhet mellan könen och om mäns våld mot kvinnor.

Det finns alltså inget enkelt svar på frågan om den psykiska ohälsan, annat än att det politiska arbetet inom en mängd olika områden på olika sätt påverkar hälsoutvecklingen. Jag anser för min egen del att grundläggande för att kunna förebygga psykisk ohälsa är att det finns ett ambitiöst generellt välfärdssystem, med trygga ersättningsystem, som kan ge hjälp och stöd under livet när man behöver det.

Anf. 42 MARITA ARONSON (fp):

Herr talman! Tack för svaret, ska jag säga, men jag måste säga att det var lite tunt. Inte en enda konkret åtgärd hörde jag, trots att den psykiska ohälsan ökar. Det enda ministern anför är att generella välfärdssystem skulle vara hjälpen. Det har vi ju prövat under era mandatperioder, kanske elva år nu, och ändå ökar den psykiska ohälsan – framför allt bland kvinnor och unga, precis som ministern sade.

Det är bra att ministern delar min oro, men det blir ju inte de psykiskt sjuka hjälpta av. Jag kan hålla med om att det inte finns något enkelt svar på frågan, men att endast svara att en folkhälsopolitisk skrivelse kommer är till föga tröst för dem som mår dåligt.

Hela 10 % av den svenska befolkningen uppger att de under det senaste året drabbats av psykisk ohälsa såsom utmattningssyndrom, depression eller en allvarlig livskris. Allmänhetens förtroende för den psykiska hälsovården är dock lågt. Mer än varannan svensk tror inte att de kan få den hjälp och den behandling de behöver om de drabbas av psykisk ohälsa, detta enligt en Temoundersökning som Psykologförbundet har gjort: Sex av tio svenskar tror inte att den som drabbas av psykisk ohälsa kan få den hjälp eller den behandling som han eller hon behöver, ett misstroende som har visat sig befogat.

Om jag har till exempel influensa kan jag få adekvat behandling på en vårdcentral, men har jag en psykisk kris eller depression finns endast tabletter att tillgå. Många vill ha en psykologisk behandling men kan inte få det utan att ha en fet plånbok. De privatpraktiserande psykologerna säger att de fick avvisa 30 000 patienter under förra året, folk som inte hade råd.

Sju av tio svenskar vill enligt samma Temoundersökning i första hand vända sig till vårdcentralerna eller till privat vård vid psykisk ohälsa. Varje år besöks vårdcentralerna av cirka tre miljoner vuxna. En tredjedel av dem har en psykiskt relaterad ohälsa. Primärvården är dock inte rustad att ta emot dessa patienter, som behöver stöd på grund av panikångest, svåra reaktioner vid sorg eller skilsmässa, sömnsvårigheter och stressrelaterad utmattning. Bara en vårdcentral av tio kan erbjuda psykologisk behandling.

I stället skrivs mediciner ut. Enligt Psykologförbundets beräkningar skulle samhället kunna spara, lågt räknat, 25 miljarder om bara en fjärdedel av den miljon patienter som behöver psykologisk behandling fick detta. Det finns redovisat i förra numret av Dagens Samhälle, om ministern vill läsa det, av ordföranden i Psykologförbundet.

Det behövs alltså mer kuratorer och psykologer på våra vårdcentraler. I dag finns bara 100 psykologer, och det är alldeles för lite.

I landet går det en psykolog på 90 000 invånare. Till min egen regions förtjänst, Västra Götaland, kan jag säga att man där i alla fall har satt som mål att det ska finnas en psykolog på 10 000 invånare. Det kan vara en bra början.

Jag återkommer till Folkhälsoinstitutets rapport, där det föreslås att man måste börja med barnen. De har förslag på satsningar på föräldrastöd genom att använda metoder som har en vetenskapligt välgrundad effekt på barnets framtida hälsa, till exempel i form av föräldragrupper med barn i olika åldrar. De föreslår också förstärkning av ungdomsmottagningar, där det behövs mer kompetens.

I går fick vi i riksdagen också information från Bris, vars rapport visar på samma sak.

Är ministern villig att titta på sådana här förslag och försöka få fram en bättre fungerande vård för den psykiska hälsan över huvud taget?

Anf. 43 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag säger i svaret att jag känner en oro för läget på många sätt men kanske särskilt när det gäller den psykiska situationen hos de unga. Jag lyfte också i svaret fram de unga flickorna. I Socialstyrelsens folkhälsorapport för ett år sedan pekade man på att självmordsförsök och självskadande handlingar nästan har fördubblats som andel i den åldersgrupp vi talar om, alltså flickor mellan 15 och 25 år. Det är klart att detta har varit ett kollektivt rop på hjälp.

Vi har satt i gång några processer i samband med det, bland annat att ta fram en handlingsplan för att förebygga självmord. Ett sådant uppdrag har getts till Socialstyrelsen.

Det som dock också är viktigt är att vi redan nu klarar av att identifiera vilka åtgärder man måste vidta, att man inte bara ligger och väntar på utredningar. Då handlar det inte bara om behandling. Marita Aronson talar mycket om behandlingssituationen, när man redan har ett problem, och där gör vi ju riktade satsningar. Under förra året och i år riktade vi sammantaget närmare 700 miljoner kronor till framför allt psykiatrin. Men Marita Aronson missar nästan helt det förebyggande perspektivet. Det kanske inte är så konstigt, för där har ju Folkpartiet egentligen inte mycket att komma med.

När man ser att unga människors psykiska hälsa är ett växande bekymmer kan man fråga sig vad detta beror på. Jag tror att det har att göra med en osäkerhet inför framtiden, om man ska kunna få ett jobb. Jag tror också att det har att göra med hets och stress, inte minst i skolan. Jag tror att det har att göra med kommersiella budskap. Vi blir till exempel hela tiden matade med bilder av hur både pojkar och kanske särskilt flickor ska se ut och uppträda.

Men det gäller som sagt också pressen i skolan. Jag tror att vi måste vara beredda att ta en rejäl diskussion om detta. Men när jag då vänder

mig till Folkpartiet får jag väl säga att Folkpartiet nästan är värst i den diskussionen. När jag lyssnar på ledande företrädare för Folkpartiet när det gäller skolan lyfter man nästan bara fram satsningarna på eliten, de bästa. Man måste vara den bäste bland de bästa. Ni glömmer helt och hållet de barn som kanske inte hänger med riktigt i skolan.

Ni har ju en korpral i reserven i Stockholm – eller om han nu är kapten eller kanske rentav major – som driver er skolpolitik. Retoriken i den skolpolitiken är inte längre skolgårdens retorik utan kaserngårdens. Det är givakt, rättning i ledet och höger om för hela slanten. Jag tror att Marita Aronson, som är en klok och sympatisk person, i grunden förstår att man inte kan driva en skolpolitik på det sättet utan att stöta bort och få problem med de ungdomar som kanske inte hänger med utan kanske har svårigheter i skolan.

När man hör Folkpartiets retorik kring skolan handlar det nästan bara om elitsatsningarna. Det handlar om att lyfta ut de elever som har det lättast för sig i skolan och sätta dem i särskilda klasser och särskilda skolor. Perspektivet med hur man pressar de elever som har det svårare finns nästan inte alls. De pojkarna och flickorna har man lämnat efter sig.

Jag, som försöker se denna problematik lite bredare än vad kanske Marita Aronson har gjort – hon talar mycket om behandling; jag försöker att också se det förebyggande – blir oroad när jag hör Folkpartiets diskussion kring detta. Om detta skulle bli en borgerlig linje och realpolitik tror jag att vi skulle få ännu större bekymmer med den psykiska ohälsan i våra ungdomsgrupper.

Anf. 44 MARITA ARONSON (fp):

Herr talman! Morgan Johansson försöker få detta att landa i en kritik mot vår skolpolitik. Jag tror inte att du har läst hela vår skolpolitik om du tror att vi bara vill lyfta fram de bästa. Det är just för de svaga barnens skull som vi säger detta: Att ställa krav är att bry sig, även om de svaga. Det är ju det som gör att man ser även de svaga. Att de ska tas om hand är just vad hela vår politik går ut på. Visst ska vi också stötta dem som är riktigt duktiga, men hela vår skolpolitik är ett förebyggande av att elever hamnar vid sidan om. De ska hänga med i skolan hela tiden. Läs hela vår skolpolitik så tror jag att du förstår vad vi menar.

Jag hann inte med att tala om behandling. Jag håller med om att förebyggande verksamhet är jätteviktig. Jag hade tänkt ta upp nu att det är väldigt viktigt att det arbetas förebyggande ute i skolan och att det finns elevvårdspersonal.

I går visade Bris upp sin rapport i Tvärpolitiska barngruppen i riksdagen. Det man säger där är precis det som vi också har sagt i Folkpartiet, att vi måste ha ett bättre vuxenstöd över huvud taget för våra ungdomar i dag. Barn har inte det vuxenstöd de behöver. I Bris talar man om en vuxengaranti som man kommer att driva under hela år 2006. Jag tycker att det är en väldigt bra idé. Vuxna måste ta sitt ansvar för barnen.

Vi har också monterat ned elevvården i skolan. Vi har färre skolpsykologer, färre skolsköterskor och färre skolkuratorer. Vi har färre vuxna som barn skulle kunna gå och prata med. Dessutom är köerna till Bup långa, så man kan inte komma dit när man behöver. Barn far illa i dag.

När vi läser i den rapport som Bris har tagit fram ser vi att det redan under 2004 märktes en markant ökning av de samtal som Bris fick som

handlade om barns psykiska hälsa. Detta förstärktes ytterligare under 2005 då de utgjorde mer än en tredjedel av samtalen. Detta är en bekräftelse på att den psykiska ohälsan är framträdande i Bris barnkontakter. Det är från vuxna, genom vuxentelefonen, som man visar att barn far illa i dag. Det är inte bra.

Vi vet, precis som ministern sade, att självvåldet ökar. Flickor skär sig. Man vill bli sedd. Det är ett självvåld som är kopplat till en psykisk ohälsa. Vem ser dem? Jag tror att det är jätteviktigt att ministern ser dem, att ni i regeringen ser dem. Vi har från 1990-talet vetat om att detta har ökat, men det har hänt väldigt lite.

Det handlar också om attityden i samhället. Vi är duktiga på medicin men vi är dåliga på den psykiska hälsan. Vi består av både själ och kropp. När det gäller kroppen har vi klarat en hel del, men själen har vi inte brytt oss särskilt mycket om. Vi har en materiellt bättre standard i landet men den psykiska ohälsan har hela tiden ökat. Det gör att vi måste ta detta på allvar.

Jag skulle igen vilja ställa en fråga till ministern. Ministern har faktiskt det yttersta ansvaret för detta tillsammans med andra ministrar i regeringen. Man kan säga att mycket ligger på kommuner och landsting men vad vill ministern göra åt detta?

Jag skulle önska att en struktur för den psykiska hälsovården skulle skapas i likhet med den som finns i Norge till exempel. Denna skulle finnas utöver psykiatrin. Psykiatrin är en sak, den psykiska hälsovården är en annan sak, som vi måste ta på allvar. I Norge tycks det fungera bra. Är ministern villig att titta närmare på detta?

Anf. 45 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Nu hade Marita Aronson otur på ett sätt. Hon säger att skolhälsovården har monterats ned de senaste åren. Det har blivit färre skolsköterskor, färre skolkuratorer och så vidare. Det visar att Marita Aronson kanske borde läsa på statistiken lite. Oturen består i att jag råkar ha de där siffrorna med mig.

Sedan 1999 har antalet skolkuratorer i vårt land ökat med 38 %. Antalet skolpsykologer har ökat med 44 %. Antalet skolsköterskor har ökat med 22 %.

Det är ingen slump. Det beror naturligtvis på bland annat de riktade satsningar som vi har gjort på skolan. Vi lade ut riktade, öronmärkta pengar, närmare 5 miljarder, under den här perioden. Det är ingen slump att man har använt en del av dem för att förstärka elevhälsan. Vi pekade faktiskt också ut elevhälsan när vi gjorde de satsningarna.

Jag tycker att Marita Aronson, innan hon schablonmässigt hävdar att det har skett nedskärningar på det här området, kanske borde kontrollera vad som egentligen gäller.

Sedan kritiserade jag Folkpartiets skolpolitik för att vara ensidigt inriktad på dem som har det lättast för sig. Man driver sina elitsatsningar till den grad att man egentligen helt och hållet glömmer bort dem som har det lite svårare för sig. Jag vill se en skola där de flickor och pojkar som har det lite lättare för sig, som lär sig snabbare, ska kunna hjälpa de flickor och pojkar som kanske har lite svårare för sig.

Mot det står visionen att de som har lättare för sig ska lyftas ut, sättas i särskilda elitklasser, gärna i särskilda skolor också. Det var det som var

effekten av Folkpartiets skolpolitik här i Stockholm. Här gjorde ni ju det. I valfrihetens namn drev ni fram reformer som innebar att ni samlade de barn och ungdomar som hade det svårast i skolan på särskilda skolor, eftersom ni öppnade för att man skulle få välja skola helt och hållet över hela staden. Det innebar att de som hade lättast hamnade i sina skolor och de som hade det svårast hamnade i sina skolor.

Jag tror att det var ett väldigt stort misstag som gjordes där. Det innebar en sektorisering och en segregering av skolan. Det tror jag också har medverkat till att stressen, framför allt bland de flickor och pojkar som har det lite svårare i skolan, ökar.

Sedan är det samma bild, vart jag än vänder mig i Folkpartiets politik hittar jag samma ensidiga satsningar på dem som har det lättast för sig och även samma känslolöshet kring en del sociala frågor. Psykisk ohälsa, ja, en av orsakerna för många tror jag är oron över situationen i arbetslivet eller om man skulle bli sjuk, känslan av att om jag skulle bli sjuk eller om jag skulle bli arbetslös har jag ändå försörjningen tryggad. En gång stod ju Folkpartiet för en generell välfärdspolitik som innebar att man också i de lägena skulle kunna känna att man inte behövde gå från hus och hem. Jag ska kunna ha min framtid tryggad under den tid jag söker nytt jobb eller under den tid jag är sjuk.

Men här har ni lagt er platt för de andra borgerliga partierna. Ni ska ju skära ned a-kassan mot 60 % om man blir arbetslös. Det gör ni förstås för att ni vill sänka lönerna. Det är det som är hela poängen. Ni gör det för att ni vill stärka landets konkurrenskraft genom lönesänkningar. Men effekten av det innebär också att otryggheten för väldigt många människor i en dynamisk ekonomi där företag uppstår och företag lägger ned kommer att bli ett *väldigt* stort och besvärande problem.

Jag skulle vilja ställa en fråga. Nu vet jag att de borgerliga partierna tänker samlas i nästa vecka för att återigen gå igenom vilka nedskärningar ni vill göra, kommer vi att få se Folkpartiet stå upp för trygghetssystemen under den diskussion ni ska ha i nästa vecka? Hittills har ni inte gjort det.

Anf. 46 MARITA ARONSON (fp):

Herr talman! Det är ett skickligt trick, tycker jag, som ministern tar till när han försöker hitta fel på Folkpartiet i stället för att tala om alla fel som man kan lägga på er. Han säger att det är vår politik som ligger bakom. Det är faktiskt inte vi som styr landet utan det är ni som styr landet. Det är ni som har sett till att den psykiska ohälsan har ökat. Folkpartiets politik i övriga landet har inte varit som i Stockholm. Jag tycker att det var ett billigt trick.

Vi står för en generell välfärdspolitik. Det kommer du att se. Vi vill ha de 80 % som vi har haft tidigare. Det vill vi stå fast vid. Jag tror inte att vi ska vara så bekymrade över det. Det kommer säkert att ordna sig på allra bästa sätt. Vi vill ha en generell välfärdspolitik. Det är inte det som det handlar om här.

Ministern säger att vi visar känslolöshet. Jag kan i alla fall inte identifiera någon känslolöshet i mitt engagemang för psykisk ohälsa. Jag kan inte förstå vad du menar med detta.

Jag skulle vilja ställa en annan fråga. Du sade innan att ni har ett handlingsprogram för den verksamhet som handlägger självmord och hur man ska arbeta framöver. Jag såg häromdagen, när vi tittade på detta i socialutskottet, att ni inte har tagit med Nasp, som är den organisation som kan mest om detta, och inte heller Spes, som jobbar med de anhöriga. Jag tycker att det är viktigt att ni tar med dem i handlingsprogrammet. Jag vill bara skicka med det så att jag inte glömmer bort det.

Över huvud taget måste det hända något nu. Det går inte att bara vänta på någon sorts folkhälsoskrivelse som kommer så småningom. Det går inte att förhålla detta. Den psykiska ohälsan har blivit vår tids folksjukdom som borde innebära att det krävs omprioriteringar i vården. Alkoholkonsumtion och drogkonsumtion, hörde vi i går i ett seminarium här i riksdagen, är hög hos unga. Med datorernas hjälp kan man köpa hur mycket man vill utifrån.

Självordsfrekvensen har visserligen gått ned, men självmordsförsöken ökar, speciellt bland unga. Unga tjejer skär sig i sådan ökad utsträckning att man nästan blir skrämmd av det.

Ministern har som sagt det yttersta ansvaret, vad kommer ministern att göra för detta mer än att tala om generella välfärdssystem? Det har vi ju redan.

Anf. 47 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Det kanske vi inte har så länge till, om högeralliansen får sin vilja igenom. Det är faktiskt de förslag ni har lagt.

Marita Aronson pratar om 80 %. Det är ned mot 60 % som ni ska sänka a-kassan. Det är faktiskt den överenskommelse som ni har gjort.

I Bankeryd sade ni att man skulle kunna leva på 5 000 kr i månaden.

Anf. 48 TALMANNEN:

Tänk nu på att interpellanten inte har någon möjlighet till ytterligare replik. Statsrådet bör därför hålla sig till interpellationens inriktning.

Anf. 49 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag förstår. Jag ska bara runda av.

Min inriktning i den här diskussionen har varit att försöka bredda frågan och säga att man också måste klara ut förebyggande insatser. Då krävs en trygghet. Det krävs också att det finns en politik på skolområdet och en generell välfärdspolitik som är stark och hållbar.

Marita Aronson sade: Vad ska ni göra? Ska ni bara vänta på utredningar?

Jag har pekat på att vi har byggt ut elevhälsan. Vi har gjort det väldigt kraftigt under de senaste åren. Vi är beredda att fortsätta att göra det.

Vi bygger ut psykiatrin genom riktade pengar.

Vi ser att det också växer fram ett överskott på sammantaget 3 miljarder kronor, tror jag, inom landstingssektorn. En stor del av de pengarna kommer naturligtvis att kunna användas för att satsa på olika slag av behandling av dem som har psykiska problem.

Allt det gör vi. Det är en viljeinriktning. Vi gör det inte med sänkta skatter. Om vi hade gått på som högeralliansen vill göra hade vi inte haft pengar för att kunna göra de här utbyggnaderna.

Jag vill tacka för en ganska klargörande debatt. Jag tror att vi kommer att återkomma till de här frågorna framöver.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Svar på interpellation 2005/06:213 om socialtjänstlagen

Anf. 50 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Hans Backman har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder som innebär att socialtjänstlagen ändras så att kommunernas socialtjänst inte tillåts att sänka familjers socialbidrag när barnen sommarjobbar.

Hans Backman tar upp en problematik som regeringen är mycket väl medveten om. Just därför är detta en fråga som regeringen gett utredningen Från bidrag till arbete (S 2005:01) i uppgift att se över. Utredningen tillsattes för ett år sedan och har i uppgift att föreslå åtgärder som underlättar övergången från bidragsberoende till försörjning av eget arbete. Förutom de övergripande åtgärder som ingår i uppdraget ska utredningen även komma med förslag på hur stort belopp av ungdomars inkomster från feriearbete som ska undantas vid biståndsberäkning (dir. 2005:10).

Jag vill också passa på att klargöra att barn aldrig kan vara försörjningsskyldiga gentemot sina föräldrar. Barns tillgångar kan endast ligga till grund för bedömningen av den del av biståndet som gäller barnet. Enligt Socialstyrelsens allmänna råd när det gäller ekonomiskt bistånd bör ett barn alltid få disponera en del av sina inkomster för egen räkning utan att det påverkar föräldrarnas rätt till ekonomiskt bistånd (SOSFS 2003:05) för barnet. Hur stor denna del bör vara får bedömas från fall till fall. I dag överläts det alltså på enskilda kommuner att – med stöd av Socialstyrelsens allmänna råd – besluta om vilken policy som ska tillämpas.

Innan jag vidtar några åtgärder i denna fråga avser jag att avvakta utredningens förslag som ska presenteras i november 2006.

Anf. 51 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! Först vill jag tacka statsrådet för svaret.

I Sverige kan kommunernas socialtjänst besluta om att minska familjens socialbidrag om barn som är mellan 13 och 17 år sommarjobbar. Det finns ingen lag som säger att barn har rätt att behålla det de tjänar. Socialtjänstlagen som är en ramlag ger kommunen och socialkontoren tolkningsföreträde om vad som ska gälla i beslut som fattas i enskilda ärenden.

Jag anser att det är felaktigt att låta ungdomars feriejobb minska familjens socialbidrag. Detta system är både hårdhänt och okänsligt eftersom det drabbar en redan utsatt grupp i vårt samhälle. Samhället ger helt fel signaler när kommunen säger till ungdomar att deras lön inte ska gå till att förbättra deras eller familjens ekonomi utan att den kan reducera kommunens kostnader.

Socialstyrelsen beskriver i sina allmänna råd att man bör ta hänsyn till ungdomarna själva och att de ska uppmuntras att arbeta. Detta måste bli tydligare så att kommunerna inte kan frångå denna princip.

Nu har även Ungdomsstyrelsen i en rapport till regeringen påpekat att ungas väg in till arbetsmarknaden och till ett etablerat liv blivit allt längre. I samband med detta kritiserar Ungdomsstyrelsen att en familj som har socialbidrag riskerar att förlora detta om en ungdom i familjen har ett sommarjobb.

Det finns risk för att det innebär att ungdomar i dessa familjer väljer att inte sommarjobba alls. Det är allvarligt eftersom de ungdomar som tidigt kommer i kontakt med arbetsmarknaden genom extrajobb har lättare att få arbete när de lämnar skolan och går ut i vuxenlivet än de ungdomar som aldrig har varit i kontakt med arbetslivet tidigare.

Enligt Ungdomsstyrelsen är kopplingen mellan skola och arbetsliv svag. De flesta unga får arbete genom kontakter. De som inte får göra praktik eller extrajobba på skollov eller vars föräldrar saknar kontakter har därför sämre förutsättningar än andra när de ger sig ut på arbetsmarknaden.

I sitt svar säger statsrådet att regeringen är väl medveten om problematiken och att statsrådet avvaktar den av regeringen tillsatta utredningen. Från bidrag till arbetes förslag om detta.

Jag vill ändå fråga om statsrådet delar den oro som jag och Ungdomsstyrelsen känner över att ungdomar som drabbas av att familjens socialbidrag minskas om de sommarjobbar väljer att inte sommarjobba alls och därmed genom bristande kontakter kan få sämre förutsättningar än andra när de ska ut på arbetsmarknaden senare i livet.

Som jag tidigare sade beskriver Socialstyrelsen i sina allmänna råd att man bör ta hänsyn till ungdomarna själva och att de ska uppmuntras att arbeta. Jag vill därför också fråga om statsrådet anser att socialtjänstlagen i sin nuvarande utformning lever upp till Socialstyrelsens allmänna råd.

Anf. 52 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tycker att Hans Backman har rätt i den här frågan. Det är också det som framgår av svaret.

Det var därför vi tillsatte utredningen och gav direktivet till Sture Korpi som är utredaren kring hur socialbidragen ska se ut framöver.

Det är också riktigt att konstatera att det kanske är den här gruppen ungdomar som särskilt mycket behöver kontakt med arbetsmarknaden. Deras föräldrar kanske är arbetslösa och de kanske inte har den naturliga kontakten med arbetslivet och hur det fungerar.

Därför bad vi om en översyn. Vi får se hur det rent tekniskt kommer att landa. Det rimliga är väl att man landar i någon form av fribelopp, alltså hur mycket pengar man kan tjäna innan socialbidraget påverkas. Vi kan inte ha en helt fri kvot, då kommer man nog att kunna använda detta för att komma runt och tricksa på olika sätt. Någon form av fribelopp ser jag fram emot att få förslag på från utredningen.

Till dess är detta en kommunal fråga. Det är kommunerna själva som bestämmer hur de ska göra, med den reservationen att barnen aldrig kan vara försörjningsskyldiga gentemot sina föräldrar. Det kan de inte. Principfrågan, det vill säga om man ska välja att minska socialbidraget med

ett belopp som motsvarar vad man har tjänat på sina ferier är en kommunal fråga.

Med Hans Backmans engagemang i detta litar jag på att man i de kommuner där Folkpartiet har inflytande driver – gärna tillsammans med Socialdemokraterna – att inte minska socialbidragen i de här fallen.

Anf. 53 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! Statsrådet inledde med att säga att jag hade fel, men i retoriken sade han att jag har rätt. Du sade att det här är ungdomar som kanske mer än andra har behov av att komma i kontakt med arbetsmarknaden. Ungdomsstyrelsen säger att konsekvensen av lagen kan bli att ungdomar får svårare att komma ut i arbetslivet eftersom man väljer att inte sommarjobba alls.

Min poäng är att lagen kan vara hämmande på så vis.

I vissa kommuner använder man detta, i andra inte. I Gävle har man tidigare använt det, säger man. Såvitt jag vet gör man det fortfarande. Man kan tänka sig att minska socialbidragen för ungdomarnas familjer. I Hofors har man sagt att man inte gör det. Det måste verka orättvist och märkligt för de Gävleungdomar som är kompisar med Hoforsungdomar när de märker att det är olika möjligheter att tjäna pengar på sina sommarjobb.

Jag tycker därför att det är självklart att lagen borde ändras. Socialtjänsterna i kommunerna ska inte tillåtas att kunna göra de sänkningarna. Man kan tänka sig modeller med fribelopp. Det är en tanke. Det är viktigt att man kan fatta beslut snabbt. Lagen slår, som sagt, mot en redan utsatt grupp. Den slår orättvist beroende på att den slår olika i olika kommuner. Det kan leda till att man väljer att inte sommarjobba alls, eller för den delen jobbar svart.

Jag vill också säga att vi inte har råd med lagar som försvarar för våra ungdomar att komma ut på arbetsmarknaden. För att stryka under det vill jag redovisa arbetslöshetsläget för de unga mellan 18 och 24 år i Gävleborg.

Där är 22,3 % unga arbetslösa i Söderhamn, 18,2 % i Bollnäs, 16,3 % i Ockelbo, 15,9 % i Hofors, 15,5 % i Gävle, 15,5 % i Sandviken och 15,4 % i Ovanåker.

Det är alltså enormt många unga som inte har jobb. Då tycker jag att vi måste förändra alla lagar som kan påverka detta i ytterligare negativ riktning och göra det väldigt snabbt.

Tycker inte statsrådet att det är lite väl defensivt av regeringen att vänta på att få besked av en utredning innan man kan genomföra ett förslag som tycks vara självklart för att förbättra situationen för utsatta ungdomar?

Anf. 54 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag vet inte om Hans Backman hörde fel. Jag tror faktiskt att jag sade att Hans Backman hade rätt på den här punkten. Han kan kontrollera det i protokollet sedan. Vi tycker nog samma sak. Sedan handlar det om hur man rent tekniskt ska lösa detta. Dessutom måste lagförslag som ska behandlas av riksdagen vara beredda, och det måste finnas ett utredningsunderlag i botten. Det kravet ställs i grundlagen på

oss. Det är därför som det måste finnas ett förarbete innan vi kan lämna ett lagförslag till riksdagen.

Vi får väl se vad utredningen kommer fram till. Men i princip delar jag alltså Hans Backmans inställning att eftersom det här handlar om barn och ungdomar som kanske mest av allt behöver den här kontakten med arbetsmarknaden så slår nuvarande regler fel. Men, som sagt, det finns redan i dag möjlighet för kommuner att avgöra. Därför bollar jag över frågan till Folkpartiet. Jag litar på att Folkpartiet i de kommuner där man verkar också verkar för att få till stånd förändringar på detta område. Det är jag nämligen inte så säker på. Men i och med det tydliga ställningstagandet från Hans Backman här litar jag på att Folkpartiets linje är klar också på kommunal nivå i denna fråga.

Anf. 55 HANS BACKMAN (fp):

Herr talman! Vi ska följa upp detta i våra kommuner. De som jag har pratat med har samma inställning som jag om att detta inte är bra. Problemet är också att hanteringen är olika i olika kommuner. I Hofors och i Gävle är det Socialdemokraterna som styr. Det är samma partis företrädare, och det är själva grundproblemet, tycker jag. Jag tycker inte att vi har råd att ha lagar som kan hämma ungdomars vilja att arbeta.

Det gläder mig att statsrådet delar min syn på detta och känner att det är en viktig fråga och är beredd att förändra lagen. Sedan tycker jag att man skulle kunna lyfta ut en sådan här fråga och snabbutreda just detta. Den andra utredningen innehåller nämligen en mängd andra saker också. Så det tar sin tid innan dessa utredningar blir klara.

Ibland tycker jag att det är väldigt många utredningar i den här riksdagen som tar en enormt lång tid. Då känner man en viss frustration när man ser saker som borde åtgärdas väldigt snabbt. Då tycker jag att man kanske skulle kunna lyfta ut en del för att göra en väldigt snabb behandling av just den. Dessa möjligheter har vi ändå.

Jag tycker att vi ska använda både hjärta och hjärna som en klok man sade en gång i tiden. Det var Bengt Westerberg. Hjärtat säger att ungdomar inte ska behandlas orättvist och olika i olika kommuner. Och hjärnan säger att vi inte ska ha lagar som gör att ungdomar kan så att säga tappa lusten att arbeta. Det är en viktig princip att det alltid ska löna sig att arbeta. Och att ungdomar vill arbeta ska uppmuntras. Och det ska vara rättvisa lagar i vårt land.

Anf. 56 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag har inte så mycket mer att tillägga än att återigen säga att jag tror att vi har ungefär samma ingång i detta. Samtidigt är jag som statsråd kanske ännu mer bunden av grundlagens krav på att de lagstiftningsförslag som vi lägger fram också är beredda i vederbörlig ordning och att man har lyssnat på alla remissinstanser och alla synpunkter som kommer fram.

Socialbidragen som sådana är inte enkel materia. Det ska man komma ihåg. Och detta får följd effekter på systemet som helhet. Det var också därför som jag bad Sture Korpi att se över systemet som helhet, bland annat för att försöka förstärka drivkraften att gå från bidrag till arbete.

Här tar vi alltså ett helhetsgrepp när det gäller socialbidragen. Jag tror att det är en ganska klok linje som vi har valt. Och sedan får vi helt enkelt bärga oss lite drygt ett halvår tills betänkandet kommer.

Överläggningen var härmed avslutad.

9 § Svar på interpellation 2005/06:223 om stödet till ”de glömda barnen”

Anf. 57 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Tuve Skånberg har frågat mig vad jag ämnar göra för att ideella organisationer ska kunna söka pengar från länsstyrelserna utan att en kommun står som medsökande, vad jag ämnar göra för att alla kategorier av utsatta barn i dysfunktionella familjer ska få del av stödet och vad jag ämnar göra för att utarbeta en handlingsplan med målsättningen att nå alla glömda barn.

Innan jag besvarar de frågor som Tuve Skånberg ställt vill jag säga några ord om den bestämmelse i socialtjänstlagen som innebär att när ett ärende berör ett barn ska hänsyn tas till barnets bästa. Den har tillkommit som en följd av de krav som FN:s barnkonvention ställer. Bestämmelsen har gett oss alltmer stöd för att anlägga ett barnperspektiv inte bara när en fråga direkt berör ett barn. Att ha ett barnperspektiv innebär bland annat att man uppmärksammar att en vuxen person som man möter har barn och att barnets villkor på det sättet fokuseras. Men det kan också innebära att man pratar med barn om hur de har det eller att man på annat sätt försöker bilda sig en uppfattning om barnets situation. Det innebär alltså att göra barnet synligt i ett ärende, men behöver inte alltid innebära att barnets situation utreds.

Varje barn som lever i en utsatt miljö – oavsett vad det beror på – ska uppmärksammas och ha rätt att få den hjälp och det stöd som hon eller han kan ha behov av. I dag får en del barn del av gruppverksamheter, andra av olika öppenvårdsinsatser inom socialtjänsten medan åter andra placeras i familjehem eller HVB, hem för vård och boende. Föräldrars missbruksproblem eller deras psykiska sjukdom är bland de vanligaste skälen till att barn placeras utanför det egna hemmet på grund av förhållanden i hemmet. Det är många gånger bristen på barnperspektiv i verksamheter för vuxna som ligger bakom att barn inte uppmärksammas tillräckligt tidigt.

I mitt frågesvar till Tuve Skånberg i januari redogjorde jag för olika statliga stöd till framför allt kommunala verksamheter för barn som på grund av föräldrars missbruk, alkoholproblem eller psykiska problem behöver samhällets stöd. Det arbete som frivilligorganisationerna gör för olika utsatta grupper är ett viktigt komplement till samhällets insatser. Jag nämnde även att Socialstyrelsen årligen fördelar medel till frivilligorganisationer för att stärka deras alkohol- och drogförebyggande arbete. Socialstyrelsen anser att de medel som fördelas används enligt det syfte och de mål som staten har för bidraget. Under 2005 fördelades 10 miljoner kronor direkt till frivilligorganisationerna. Flera av projekten når också utsatta och ”glömda” barn och ungdomar. Projekten har anlagt en bred hälsopolitisk ansats och når därmed breda ungdomsgrupper. Därut-

över får ett antal frivilligorganisationer bidrag för sin verksamhet. Flertalet av dem riktar verksamhet till bland andra barn till missbrukare och kriminella, familjehemsplacerade barn och barn med alkoholrelaterade fosterskador.

Tuve Skånberg frågar – så som jag uppfattar det – vad jag tänker göra för att alla kategorier av barn i dysfunktionella familjer får del av redan beslutade medel. Mitt svar är att sammanlagt 100 miljoner kronor under 2006 och 2007 ska avsättas inom ramen för de alkohol- och narkotikapolitiska handlingsplanerna till insatser för barn till föräldrar med missbruksproblem, alkoholberoende eller psykiska problem. I handlingsplanen betonas vikten av att dessa och andra barn som lever i utsatta miljöer och barn med tidiga psykosociala riskfaktorer måste få stöd och hjälp i ett tidigt skede. Det är viktigt att det finns ett kommunalt engagemang för att tillgodose de krav på kvalitet, kompetens och tillsyn som lagen kräver. Regeringen kommer också inom ramen för alkohol- och narkotikahandlingsplanernas genomförande att ge länsstyrelserna i uppdrag att genomföra ett utvecklingsprojekt för att förbättra uppföljningen av kommunernas arbete med barn som lever i utsatta miljöer. Projektet ska genomföras i samarbete med Statens folkhälsoinstitut och Socialstyrelsen.

De 2,3 miljoner kronor som psykiatrisamordnaren beslutat om för projekt under 2006–2007 riktas till barn till psykiskt sjuka föräldrar. Ytterligare medel – utöver de medel som ingår i det generella bidraget till kommunerna – är i dagsläget inte öronmärkta för verksamheter för barn i dysfunktionella familjer. Däremot bör alla barn i dysfunktionella familjer omfattas av det stöd som ges genom barnavårdscentraler och familjecentraler där sådana finns. Om de riskerar att fara illa omfattas personalen av skyldigheten att anmäla till socialtjänsten som efter sedvanlig utredning av barnets behov beslutar om behövliga insatser. I sådana sammanhang är det alltid det enskilda barnets behov som ska vara avgörande för vilket slags insats som väljs och inte föräldrarnas eventuella problembild.

Avslutningsvis vill jag nämna det förslag till nationell handlingsplan för den sociala barn- och ungdomsvården som lämnades i höstas av den parlamentariska Sociala barn- och ungdomsvårdskommittén och som nu bereds i Regeringskansliet. Tre framtida mål har identifierats av kommittén – ett av dem rör att utveckla tidigt stöd för barn och unga så att deras framtida behov av insatser förebyggs samtidigt som deras förutsättningar att utveckla sina egna resurser ökar.

Anf. 58 TUVE SKÅNBERG (kd):

Herr talman! Jag tackar statsrådet för svaret. Det är inte vilka barn som helst som vi talar om. När vi kallar dessa barn för de glömda barnen är det alltså barn till psykiskt sjuka och barn till missbrukare av alkohol och narkotika. Det är kanske 200 000 eller ännu fler barn som vi talar om. Även om vi närmar oss lunch och kanske längtar dit av många olika skäl – blodsockret och så vidare – kan det vara värt att vi verkligen landar i ett engagemang för dessa barn.

Det är i långa stycken ett svar i rätt riktning. När regeringen från och med 2001 avsatte 100 miljoner kronor under tre år till insatser för barn i dessa dysfunktionella familjer, alltså barn till missbrukare och barn i

familjer där det förekommer våld eller övergrepp mellan vuxna och så vidare, så fördelades medlen av länsstyrelserna.

Ansökan om att få del av pengarna kunde enbart göras av kommunerna eller av kommunerna i samarbete med ideella organisationer. De ideella organisationerna var inte betrodda att själva ens kunna ansöka om medel från länsstyrelserna.

Under denna treårsperiod visade det sig att många kommuner hade svårigheter att öppna nya verksamheter eftersom kommunerna skulle medfinansiera dessa till hälften. Ofta fanns det rambeslut på grund av kommunernas sociala budgetar och så vidare som begränsade i vilken omfattning nya verksamheter fick startas. Det gjorde att ideella organisationer som önskade göra något för dessa glömda barn inte fick tillfälle till det. Eftersom kommunen var tvungen att stå bakom ett projekt fick organisationerna besked av länsstyrelserna att de inte fick söka projekt-pengarna. Det är egentligen mitt primära problem, och det var därför jag ställde frågan till statsrådet och följde upp en tidigare skriftlig fråga.

Till exempel har organisationer som Hela Människan, IOGT, UNF, Rädda Barnen, Bris nyligen bildat ett nätverk kring verksamheten med de glömda barnen. Tre års erfarenheter pekar på att det är problematiskt.

Sedan säger statsrådet att under 2005 fördelades 10 miljoner kronor direkt till frivilligorganisationerna. Det är bra. Men det här problemet är ännu inte löst. Vad ämnar statsrådet göra för att vi bättre ska ta till vara alla resurser som finns i frivilligorganisationerna, mot bakgrund av vad jag nyss berättade?

Anf. 59 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Det vi gör under de kommande två åren är en väldigt stor satsning på barn i utsatta situationer och i missbrukarfamiljer. Som Tuve Skånberg säger rör det sig kanske om ett par hundratusen barn som lever under sådana förhållanden.

Jag har sagt att av den halva miljard som vi tar fram i förebyggande insatser för alkohol- och drogarbeten under de här två åren bör åtminstone 100 miljoner kronor sättas av till riktade insatser för barn i utsatt situation, som har föräldrar som kanske har ett missbruk, alkoholism eller narkotika.

Varför gör vi detta? Ja, delvis är det en social insats. Jag hörde en flicka berätta om att hon ibland får bli förälder till sina föräldrar. Att tidigt under sina barnår behöva ta ett ansvar och aldrig få del av en normal barntillvaro och uppväxt är för de berörda barnen en erfarenhet som sitter i under hela livet. Om vi kan göra en insats för att hjälpa barnen i de här situationerna är det av väldigt stor betydelse, som en rent social insats men också en förebyggande insats. Är det någonting vi vet är det att om du själv har växt upp med föräldrar som antingen är alkoholister eller narkomaner har du mångdubbelt större risk att själv bli alkoholist eller narkoman när du sedan kommer upp i tonåren och börjar testa gränser och välja liv.

Den här förebyggande insatsen är, när man tänker efter, den enda insats där folkhälsopolitiken fungerar som allra bäst. Vi klarar av att tänka inte bara ett eller två år framåt i tiden utan kanske decennier framåt i tiden. Hur ser vi till att förebygga de här problemen decennier framåt i tiden?

Jag vet att det i ungefär två tredjedelar av kommunerna finns gruppverksamhet med stöd till barn i missbrukarfamiljer. Jag tror att det var IOGT:s barnverksamhet som tog fram siffror på det, och som också hade ett seminarium i riksdagen i höstas om detta, och pekade på vikten av att bygga ut det här över hela landet. Jag sade att jag tycker att det är viktigt, och det är en del av bakgrunden till att vi gör den här riktade satsningen.

Jag tror att vi är överens i grundfrågan, att vi bör göra stora samhällsliga insatser på det här området. Men Tuve Skånbergs fråga blottlägger också en skiljelinje i hur vi ser på vem som ska bära ansvaret, grundansvaret. Det är en ganska viktig ideologisk skillnad. Jag står för ett starkt samhälleligt engagemang för välfärdsstaten, det vill säga att kommuner, stat och landsting bär upp detta grundläggande samhällsliga engagemang. Sedan har frivilligorganisationerna och ideella organisationerna ofta en väldigt viktig kompletterande del i det, att nå dit vi annars inte når. Men det grundläggande måste finnas hos kommunerna, landstingen och staten.

Kristdemokraterna kanske står för en linje där man vill överlåta åt ideella organisationer att bära välfärdsstaten, att man nu mer går över till en form där det här ska vila på frivilligorganisationerna och mer på välgörenhet egentligen än på välfärdsstat. För att den här satsningen ska bli effektiv och nå alla, hålla god kvalitet och vara permanent, inte bara en dagslända, tror jag att det är viktigt att kommunerna tar ett ansvar. Jag hoppas att Kristdemokraterna kommunalt där ni är verksamma driver det här och inte lägger er platt för andra partier som kanske hellre vill sänka skatterna, utan ser till att kommuner där ni är verksamma tar ett ansvar och då får del av de 100 miljoner kronor som vi sätter av från statens sida.

Anf. 60 TUVE SKÅNBERG (kd):

Herr talman! Nu är detta den tredje interpellation där statsrådet konstaterar att statsrådet och interpellanten är överens, och ändå lyckas han göra oss till meningsmotståndare. Jag tycker att det i sig är fascinerande och inte bara kan förklaras med sjunkande blodsocker utan är en önskan att faktiskt hitta en skillnad. När nu Kristdemokraterna lyfter fram de glömda barnen får statsrådet det att låta som att det var välgörenhet vi var ute efter. Inget sådant vore i närheten av vad vill. Det kan finnas en ideologisk skillnad. Mot bakgrund av vad jag hörde tror jag verkligen att statsrådet önskar att all hjälp sker och kanaliseras genom stat och kommun och landsting, medan Kristdemokraterna i det här fallet har en mycket större öppenhet för att också tillvarata ideella krafter. Det vet jag i och för sig att Socialdemokraterna i princip inte har någonting emot. Det må vara så att statsrådet här får det låta som om det är en motsättning, men jag vet att Socialdemokraterna vill ge ett visst utrymme för ideella krafter.

Här är ett konkret problem. De här ideella organisationerna kommer inte åt de pengar som statsrådet vällovligt vill ge därför att kommunerna helt enkelt inte mäktar, de kan inte delfinansiera. Det är trängda ekonomier i många kommuner, och då kommer inte de här pengarna dessa barn till hjälp. Bortsett från våra ideologiska skillnader måste det vara oerhört viktigt att pengarna verkligen når fram.

Anf. 61 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Självklart är det oerhört viktigt att pengarna når fram till de barn som verkligen behöver dem. Vad jag sade var att det nog finns en ideologisk skillnad. Här handlar det om hur man ser på kommunen som enhet när det gäller att föra socialpolitik. Det kan säkert finnas kommuner som också i dag har ont om pengar, men totalt gick kommunsektorn förra året med ett överskott på närmare 10 miljarder kronor. Över 90 % av alla kommuner klarar balanskravet. Det finns i många, även i storstadskommuner, ett väldigt stor överskott. Jag tycker att det för mig som statlig politiker finns en poäng med att peka på de här överskotten och säga att dessa pengar måste komma de mest utsatta till del. Om vi ska göra en insats för de barn som vi talar om här är den viktigaste insatsen att se till att deras föräldrar kommer bort ifrån både sprit och narkotika och att man gör en missbrukarvårdinsats. Där har vi öronmärkta pengar som i och för också faktiskt vilar på att det finns kommunalt engagemang. Det måste man kunna göra eftersom man behöver göra andra insatser till exempel kring bostäder, sysselsättning och vård.

Om det växer fram ett överskott i kommuner måste vi som politiker, på vilken nivå vi än är, medverka till att vi använder oss av de pengarna. Därför ställde jag frågan till Tuve Skånberg om vi kan lita på att Kristdemokraterna i de kommuner där Kristdemokraterna är verksamma kommer att driva insatser för de glömda barnen, eller kommer de bara att, som jag ser på många ställen, prioritera skattesänkningar för dem som har det allra bäst och lägga sig platt för det stora partiet på den borgerliga kanten, nämligen Moderaterna?

Jag tror att det är viktigt när vi från statens sida fördelar pengar att vi försäkrar oss om att resurserna fördelas på ett sådant sätt att det blir en god kvalitet i verksamheten och att det också finns en god tillsyn.

Det här är inte alls lätta saker. Man ska möta barn som ofta har oerhört traumatiska upplevelser bakom sig, och det klarar inte alla av att göra. Det krävs en väldigt god kvalitet och en god utbildning hos dem som möter de här barnen, annars kan man faktiskt stjälpa mer än hjälpa. Därför är det också viktigt att slå fast att kommunsektorn tar sitt ansvar när det gäller tillsyn och när det gäller att bevaka att kvaliteten behålls. Sedan kan det gärna finnas ett samarbete mellan kommuner och ideella organisationer. Men det är viktigt att man då kan ställa kvalitetsmässigt ganska höga krav på den verksamhet som man är med och bygger ut. Det är viktigt också för mig som i slutändan naturligtvis kommer att ställas till ansvar för hur de här pengarna använts och fördelats.

Men här blottläggs nog som sagt en ideologisk skillnad, därför att det som Kristdemokraterna ser framför sig är ju att man ska försöka lyfta över stora delar av skyddet för de mest utsatta till välgörenhetsorganisationer och ideella organisationer. Jag tror att Tuve Skånberg egentligen allra innerst inne erkänner att det nog är så att ni aldrig har varit särskilt bekväma med den generella välfärdsstat och det starka stöd och engagemang som statliga, kommunala och landstingsmässiga myndigheter enligt vår uppfattning ska bära.

Anf. 62 TUVE SKÅNBERG (kd):

Herr talman! Det känns inte bra när statsrådet talar om för mig vad jag innerst inne tycker när det dessutom inte stämmer. Statsrådet målar

upp en bild av en motståndare – säkert för tv-kamerorna som följer oss nu – som ska påverka valet, och här talar vi om de glömda barnen. Jag tycker att det är att gå aningen för långt, om jag med förlov får säga det. Han målar upp en bild av att Kristdemokraterna och säkert övriga borgerliga politiker egentligen vill ha välgörenhet medan Socialdemokraterna står för välfärd. Det är bara inte sant. Naturligtvis står Kristdemokraterna för den generella välfärden. Det vi talar om är marginella skillnader när det handlar om hur välfärden ska se ut. Dessutom är det uppenbart att Kristdemokraterna har en betydligt större generositet när det gäller att släppa in de krafter som vill verka ideellt. Och frivilligorganisationerna tillför någonting som inte samhället mäktar. Det är bara en verklighet. Där finns det tid, resurser och ett varmt hjärta.

Jag delar synen att det naturligtvis ska finnas god kvalitet och tillsyn. Jag delar också synen att alla inte klarar av att hjälpa till och att om man inte har kompetens kan man göra mer skada än nytta. Men att frånkänna frivilligorganisationerna den här kompetensen rakt av vore att gå alldeles för långt. Ofta har de större kompetens än många som arbetar heltid i kommuner och landsting.

Jag är ledsen att konstatera att av en samsyn lyckas statsrådet måla upp en meningssmottättning som delvis är konstruerad, och där den inte är konstruerad beror det på att statsrådet har en övertro på att stat, kommuner och landsting ensamma ska klara problematiken.

Anf. 63 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s):

Herr talman! Jag tror att jag aldrig har sagt att stat, kommun och landsting ensamma kan klara problematiken, för så är det inte. Jag vet att det finns många områden där stat, kommuner och landsting faktiskt är beroende av att det finns frivilligorganisationer, starka ideella organisationer. Jag har de allra bästa förbindelser med några av de organisationer som Tuve Skånberg nämnde.

Vi är faktiskt i allmänhet överens, de ideella organisationerna och jag, om att det grundläggande ansvaret alltid ska bäras av samhället. Det är till och med så att när ideella organisationer i Sverige konfronteras med nedskärningar, när de känner att samhället inte tar ansvar, reagerar de inte som ideella organisationer gör i exempelvis USA, där man säger: Lämna över mer av kraften och ansvaret till oss. Här i Sverige vänder man sig i stället till kommunerna och till staten och säger: Här måste ni se till att sätta av större resurser. Också de ideella organisationerna är ju väldigt starka anhängare, i allmänhet, till välfärdsstaten.

För att vara effektiv här och göra en god insats måste det byggas på ett samarbete mellan kommunerna å ena sidan och de ideella organisationerna å den andra sidan. Det är därför som jag inte kommer ifrån att när det inte finns ett sådant kommunalt engagemang är det väldigt svårt att kunna bevaka att den verksamhet som bedrivs utförs med god kvalitet och att man klarar sina uppgifter. Det var det jag pekade på som ett skäl till detta. Med det är det naturligtvis inte sagt att jag frånkänner de ideella organisationerna kompetensen – den kan säkert finnas där – men jag tror att den kommer bäst till sin rätt i ett samarbete med en kommun.

Överläggningen var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

Anf. 64 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Sverker Thorén och Sven Gunnar Persson har ställt interpellationer till mig och Lena Sommestad om beredskapen i händelse av oljeolyckor. Jag svarar på dessa interpellationer gemensamt. Förra veckan svarade jag också på tre frågor i samma ämne. Det blir därför, herr talman, en viss upprepning av de svar som redan lämnats.

Inledningsvis vill jag säga att regeringen tar frågan om beredskap mot oljeolyckor på mycket stort allvar.

Det mest effektiva sättet att bekämpa ett oljeutsläpp är innan oljan når land. Det är också mycket mer kostnadseffektivt att ta upp oljan till sjöss jämfört med att ta hand om den när den har flutit i land.

Eftersom Sverige ligger vid Östersjön är det internationella samarbetet viktigt i arbetet med beredskapen för oljeolyckor. Tillsammans med övriga stater runt Östersjön arbetar Kustbevakningen och Statens räddningsverk inom ramen för Helsingforskommissionen (Helcom). Kustbevakningen kan i händelse av ett oljeutsläpp både lämna och begära assistans från våra grannländer runt Östersjön. Det finns flera andra samarbeten mellan de nordiska länderna genom det så kallade Köpenhamnsavtalet och för Nordsjön i den så kallade Bonnöverenskommelsen. Det pågår också samarbeten på EU-nivå.

I budgetpropositionen för 2006 angav regeringen att det är angeläget att fortsätta arbetet med att få till stånd ett ökat internationellt samarbete även när det gäller förmågan att ta hand om utsläpp i strandzonen.

Stora satsningar har gjorts för att stärka Kustbevakningens förmåga att förhindra, begränsa och bekämpa oljeutsläpp till sjöss. Kustbevakningen investerar nu i ett 20-tal fartyg, bland annat en ny typ av större kombinationsfartyg och nya övervakningsflygplan. Det första flygplanet levereras i juni 2007 och det första av de stora fartygen kommer att levereras under april 2008. Totalt investeras nästan 2,7 miljarder kronor.

När ett oljeutsläpp flutit i land ska kommunen, enligt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor, svara för räddningstjänsten inom sitt område. Alla kommuner ska enligt lagen ha ett handlingsprogram för räddningstjänst. Risken för oljeskador och beredskap att hantera oljeutsläpp som flyter i land ska, om det bedöms relevant, finnas med i kommunens handlingsprogram. Kommunerna har här ett stort ansvar att identifiera de risker som finns.

Utgångspunkten för lagen om skydd mot olyckor, som trädde i kraft den 1 januari 2004, är att styrningen av kommunerna ska vara mindre detaljreglerad.

Det statliga stödet från Räddningsverket till kommunerna har förändrats i och med den nya lagen. Stödet består bland annat av att lämna stöd i kommunernas process att ta fram handlingsprogrammen. Under implementeringen av den nya lagen har Räddningsverket avsiktligt prioriterat stödet till kommunerna framför tillsynen av kommunernas verksamhet, eftersom många kommuner fortfarande befinner sig i en utvecklingsfas i arbetet med handlingsprogrammen.

I lagen har också länsstyrelserna tilldelats en viktig roll i samrådsprocessen med kommunerna i sitt arbete med framtagande av handlingsprogram för räddningstjänsten.

Regeringen har tagit flera initiativ för att stärka Räddningsverkets stöd till kommunerna i sitt arbete med handlingsprogrammen. Räddningsverket ska enligt regleringsbrevet för 2006 redovisa vad myndigheten gjort och bedöma hur myndighetens arbete med att stödja kommunerna fortskrider. Räddningsverket ska också enligt regleringsbrevet för 2006 bidra till att kommunerna successivt höjer förmågan att bekämpa större oljeutsläpp.

Räddningsverket har i dag avtal med fem kommuner där det finns oljeskyddsförråd. Två av dessa har utökad beredskap, såväl nationellt som internationellt. Under 2006 kommer de kommuner som har oljeskyddsförråd att förses med ett ”oljeskyddspaket” som bland annat innehåller checklistor för hantering av stora oljeolyckor.

För att säkerställa att det finns en god beredskap inom Regeringskansliet och hos berörda myndigheter avser Försvarsdepartementet att i maj genomföra en sedan tidigare inplanerad seminarieövning kring dessa frågor.

När oljan nått stranden och skadan inte kan förvärras är det en fråga om sanering. Ansvaret för sanering är som Riksrevisionen påpekar otydligt. I praktiken har ansvaret för sanering av olja som flutit i land tagits av kommuner och fastighetsägare som drabbats. För att kommuner ska hållas skadeslösa betalar staten genom Räddningsverket ut ersättning till de kommuner som drabbas.

Riksrevisionen har i sin rapport presenterat ett antal slutsatser och rekommendationer. Rapporten publicerades den 21 december förra året och bereds just nu inom Regeringskansliet. Om vi i beredningen kommer fram till att någon eller några åtgärder är nödvändiga, kommer vi att se till att de genomförs skyndsamt och på bästa sätt.

Anf. 65 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Tack för svaret, försvarsministern! Kristdemokraterna och Folkpartiet har ju i flera år drivit de här frågorna om havsmiljön och skyddet för havsmiljön, inte minst i perspektivet av en oljeolycka. Vi har varit en blåslampa på vitala delar av regeringskroppen när det gäller utvecklingen av PSSA, Östersjön som ett särskilt skyddsvärt område, och när det gäller nödhamnar, där regeringen inte går med på att utpeka särskilda platser. Beredskapsfrågorna har vi motionerat om i många år, och vi lyckades mot Socialdemokraternas vilja, med riksdagens majoritet som hjälp, få till ett nytt delmål i miljö kvalitetsmålen kopplat till risken för olycksrelaterade utsläpp.

Det har vi gjort, och det gör vi, för att vi ser vilken risk som olje-transporterna utgör i framför allt Östersjön. De beräknas öka med 40 % fram till 2017, och på tio år har de femdubblats. En enda båt kan innehålla 150 000 ton olja. Det kända Prestige-fartyget innehöll 70 000 ton olja när det smög förbi de svenska kusterna. När det sedan gick på grund utanför Spaniens kust kom det ut mycket och förorenade 190 mil av den spanska kusten. Saneringen har kostat 9 miljarder kronor, och den är kanske inte riktigt färdig än.

Om nu ett utsläpp sker pekar Riksrevisionen på att regeringen är ytterst ansvarig. Det har man också själv uttalat i propositioner, skrivelser, regleringsbrev och förordningar. Då pekar ministern i svaret på att den här nya lagen, mer av en ramlag som inte detaljstyr, endast har varit i funktion i två år. Räddningsverket har prioriterat rådgivning, att vara med i processer och sådant och lämnat stöd till kommunerna. Det har som jag ser det i så fall ändå varit ett otillräckligt stöd eftersom man på två år inte har lyckats få fram beredskapsplaner i mer än en tredjedel av kommunerna.

Riksrevisionen pekar ju på allvaret i situationen när det gäller bristande beredskap i tillsyn, samordning och eventuellt också i lagstiftning. Då är det lite förvånansvärt, tycker jag, utifrån den allvarliga situation som Riksrevisionen pekar på att ministern i sitt svar säger: *Om* vi kommer fram till att det behövs åtgärder ska vi nog ta itu med det – *om* vi kommer fram till det utifrån Riksrevisionens väldigt tydliga påpekanden. Då frågar man sig: Är det en felskrivning som ministern läser upp? Eller är det ett uttryck för en låt mig säga, slarvigt kanske, maktens arrogans som visar att vi kan och vet allt. Vi behöver inte ha några sådana här inslag. Är det så att man tror att Riksrevisionens slutsatser är på skoj, att man har andra avsikter? Det är klart att man måste ta det på allvar.

Kom igen nu, försvarsministern, visa lite slagkraft! Säg: Vi kommer att se över lagarna och öka stödet, ta fram tydliga mål, se till att beredskaps- och handlingsplaner kommer fram i samtliga kustkommunerna och det kommer att ske snabbt som ögat! Vi behöver det för fiskarnas i havet skull, för sjöfåglarnas skull, för stränderna runt våra kuster.

Anf. 66 SVERKER THORÉN (fp):

Herr talman! Tack för svaret, försvarsministern! Regeringen har det yttersta ansvaret för att staten säkerställer en god kommunal beredskap för att ta hand om olja som kommer i land vid oljeolyckor. Det här har den socialdemokratiska regeringen inte förmått. Folkpartiets skarpa kritik av regeringen under den här mandatperioden för att den inte har kunnat bygga upp ett skydd mot och en beredskap för en oljekatastrof till havs har ju fått sin bekräftelse nu i Riksrevisionens rapport *När oljan når land*. Läget är värre än befarat. Få kustkommuner har handlingsplaner. Saneringsfasen, den viktiga, är utanför myndigheternas kontroll. Det statliga stödet når inte ut. Tillsynen har inte kommit i gång. De övningar som sker har inte den kvalitet och den omfattning som den ökande oljetankertrafiken i Östersjön kräver. Det finns stora oklarheter kring oljeskyddsförrådets funktion, kapacitet och övningsverksamhet, allt enligt Riksrevisionens rapport.

Herr talman! Till skillnad från tsunamikatastrofen har oljetankero-lyckor och oljeutsläpp förekommit tidigare, och den explosionsartade utvecklingen av oljetankertrafiken i Östersjön har varit känd och väntad. I Sverige är trots detta, enligt Riksrevisionens rapport, beredskapen inte så god att vi kan hantera ett stort oljeutsläpp. Vi har inte heller, som jag sade tidigare, övningar av den kvalitet och omfattning som riskerna kräver eller den avgörande kunskapen om vem som gör vad när något väl händer. Det här är alltså bokslutet för den regering som säger sig ha prioriterat havsmiljöfrågorna under en mandatperiod full av olyckstillbud och, som vi vet, med många undermåliga tankfartyg fortfarande i trafik.

I sitt svar på min interpellation talar försvarsministern om åtgärder som ska ske till havs, men hon undviker det som jag, campingägare, fiskare och landshövdingar längs ostkusten frågat om i fyra år nu; hur hon tänker förbättra beredskapen när oljan når land. För det gör den. Vad hjälper all internationell samverkan i världen om inte nationell beredskap, lagstiftning och rutiner är säkrade och övade? Om vi i beredningen kommer fram till att någon eller några åtgärder är nödvändiga kommer vi att se till att de genomförs, skriver ministern.

Herr talman! Jag vill inledningsvis, precis som Sven Gunnar Persson, övertyga mig om att jag har förstått svaret rätt. Tvekar Leni Björklund om att åtgärder behöver vidtas med anledning av Riksrevisionens tydliga rapport och tydliga kritik? Därefter vill jag ge ministern ytterligare en chans att ge än tydligare svar på de frågor som jag har ställt. Vad avser statsrådet att göra för att säkerställa att svenska kommuner snarast ska ha fungerande beredskapsplaner? Och en mycket viktig fråga till: Vad avser statsrådet att göra för att lösa reglering, tillsyn och ansvarsfrågor vid saneringen? Till sist: Vad avser statsrådet att göra för att lösa oklarheterna kring oljeskyddsförråden, som är stora? Det gäller funktion, kapacitet och övningsverksamhet.

Anf. 67 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Allra först vill jag säga att hela vår regering har väldigt allvarliga ambitioner när det gäller miljöpolitiken och miljöområdet. Det är därför jag som försvarsminister har prioriterat att vi också ska ha förståelse, bättre än i dag, att kunna ta hand om stora oljeutsläpp ute till sjöss. Det är därför jag har sett till att förstärkningar sker av Kustbevakningen, så att man kan upprusta sin flotta också med fartyg som kan hjälpa till med bogsering och i oljeräddningsarbetet och också flygplan. Jag tycker att ett investeringsprogram på 2,7 miljarder faktiskt är en markering av att vi tar de här frågorna på stort allvar, vare sig vi är miljöministrar eller försvarsministrar.

Men därtill har jag ett ansvar att se till att också verksamheten i land fungerar på vissa områden. Ett sådant har handlat om att vi i den här kammaren i riksdagen var helt överens om att den räddningstjänstlagstiftning vi hade behövde justeras och moderniseras. Därför togs i bred enighet en lag om skydd mot olyckor fram. Den handlar egentligen om att vi ska kunna se till att kommunerna – det är trots allt där påslagen sker – ska ha en planering av sin räddningstjänst som utgår ifrån en riskanalys av vad som är farligt i respektive kommun. Tidigare hade vi en lagstiftning som riktade sig bara till räddningstjänsten. Nu ska varje kommun i fullmäktige en gång per mandatperiod ta ett handlingsprogram som innefattar alla de risker som finns i kommunen, vare sig den handläggs av räddningstjänsten, miljökontoret, skolan eller barnomsorgen.

Detta är det nya, och det har vi varit helt överens om i riksdagen. Det är en ganska kraftig förändring, och då har vi tyckt att det har varit riktigt att Räddningsverket, som är en stödjande myndighet för kommunerna i det här viktiga jobbet, har prioriterat implementeringen. Vi förstår nämligen att det inte räcker med att riksdagen fattar ett beslut och att regeringen ger ut anvisningar och regleringar i regleringsbrev, utan det tar ett tag innan det här implementeras.

I november hade 80 % av kommunerna fått fram sina handlingsprogram, som de skulle ha tagit fram under 1985. Jag tycker inte att det är dåligt, och jag har heller ingen närmare analys av vilka av kommunerna det är som har fallerat och vad det beror på. Det är därför vi har gett ett sådant uppföljningskrav i år till Räddningsverket att redovisa det. Det är en viktig del att tala om.

För kustkommuner handlar det om att man ska titta på hur oljefrågorna påverkar dem. Då är det nu miljökontoren som blir involverade, för här måste man samverka. Det har man inte behövt förut. Det är klart att om Riksrevisionen i en fråga vänder sig till miljökontoren så kan det också bli en begränsad syn på hur kommunen i sin helhet har tänkt lösa problemen.

Jag tycker att vi borde vara överens om att inte döma ut det kommunerna gör beträffande det här – jag tror att de också känner ett stort ansvar för att komma till rätta med detta, både som egen markägare och för att skydda folk i kommunen och rädda turistnäringen – så att man inte bara klämmer till med åtgärder utan att man faktiskt gör en noggrann beredning av förslaget. Det är det som pågår i Regeringskansliet, bland annat med anledning av Riksrevisionens påpekande.

Anf. 68 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Insatserna till sjöss tycker jag är riktigt bra. Det har vi varit eniga om i riksdagen i budgetsammanhang också. De satsningarna ska göras. Det är utmärkta initiativ som ministern har tagit där. Det bästa är ju att förebygga utsläppen, men Riksrevisionens rapport handlar ju om när utsläppen sker. Vilken beredskap finns i kustkommunerna, de som kommer att drabbas allra mest? Då har man pekat på att det brister. Man pekar på otydlighet i ansvaret, otillräckligt stöd och otillräckligt tillsynsarbete från de statliga myndigheterna.

Det är inte så att vi står här och dömer ut kommunernas insatser, utan vi vill sätta fingret på ministrernas ansvarsområde och de myndigheter som ministern har under sitt fögderi. Då skulle det vara intressant att få några synpunkter på hur försvarsministern ser på Riksrevisionens påpekande. Det är ju ändå snart två månader sedan de lämnades, och man har alltså haft två månader på sig på departementet att värdera de här påpekandena.

Det är ju inte heller något nytt, det här med kommunernas beredskapsplaner. Redan 1997 och framåt har ju Räddningsverket uppmanat – genom föreskrifter eller hur man nu har gjort – kommunerna att ta fram beredskapsplaner. Och faktum kvarstår. Ministern säger att 80 % av kommunerna har tagit fram handlingsprogram. Ja, det gäller de allmänna handlingsprogrammen. Men det som Riksrevisionen påpekar är ju att en tredjedel av kustkommunerna har tagit fram beredskapsplaner för beredskapen att ta emot ett oljeutsläpp, ett oljepåslag.

Har det hänt väldigt mycket på sista månaderna så skulle ingen vara gladare än jag. Då är det bara att gratulera såväl Räddningsverket som framför allt de kommuner som det berör, som har fiskar och sjöfåglar inom sina kustområden och de människor som kommer att beröras av ett oljepåslag. De bör framför allt gratuleras, om det nu har hänt så väldigt mycket sedan Riksrevisionen gjorde sin granskning. I så fall skulle jag vilja ha de exakta siffrorna – om det har skett en sådan förbättring som försvarsministern är inne på. Men det finns inte något belägg för att mer

än den här tredjedelen av kommunerna har tagit fram konkreta och tydliga beredskapsplaner.

Nej, jag skulle vilja höra ministern säga: Vi kommer att se över lagar och öka stödet till kommunerna. Vi ska sätta tydliga mål och klara ut ansvarsförhållanden. Vi ska se till att beredskaps- och handlingsplaner kommer fram i samtliga kustkommuner snabbt som ögat.

Jag skulle också vilja att ministern tar de här påpekandena från Riksrevisionen på stort allvar.

Anf. 69 SVERKER THORÉN (fp):

Herr talman! Om jag kommer ihåg rätt inledde jag med att tala om att det är regeringen som har det yttersta ansvaret för att staten säkerställer god kommunal beredskap, så att vi skulle vända oss mot kommunerna i den här debatten kan vi frågå.

På min fråga hur statsrådet tänkt agera för att de svenska kustkommunerna skulle få fungerande beredskapsplaner snabbast möjligt svarar Leni Björklund att Räddningsverket prioriterat stödet till kommunerna framför tillsynen. Men problemet är ju just, enligt Riksrevisionen, att stödet inte når ut. Räddningsverket har inte i tillräcklig omfattning fört ut erfarenheter från tidigare olyckor utan koncentrerat sig på miljöeffekter och inte lyft fram problem och möjligheter med olika sätt att organisera och leda oljeskyddsinsatserna. Ett fåtal kommuner har beredningsplaner för oljeskydd. Flera är ofullständiga och många är gamla. Det ansvaret mot Räddningsverket och hur det fungerar har statsrådet. Man skriver: ”Om vi i beredningen kommer fram till att någon eller några åtgärder är nödvändiga ...” Kan försvarsministern då ge en fingervisning? Kommer åtgärder att vara nödvändiga på det här området, och vilka i så fall?

När det gäller frågan om att reglera tillsynen och ansvarsfrågorna vid saneringen är svaret mycket oklart. I dag är saneringsfasen utanför myndigheternas kontroll, och här skiljer sig Sverige från andra länder genom att själva saneringen vid en räddningsoperation inte är reglerad. Därför kan inte Räddningsverket och länsstyrelserna i sin tillsyn ta upp bristerna i kommunernas planering. Det är också oklart när räddningstjänsten övergår i sanering. I nuvarande regelverk finns inte heller någon som är ansvarig för att göra prioriteringar över kommungränserna av var saneringsresurserna ska sättas in. Formuleringen var: ”Om vi i beredningen kommer fram till att någon eller några åtgärder är nödvändiga ...” Riksrevisionen har funnit att så är fallet. Kan inte Leni Björklund här ge besked om att de här oklarheterna ska redas ut?

Herr talman! Att oljeskyddsförråden under 2006 kommer att få oljeskyddspaket med checklistor för hantering av stora oljeolyckor är som jag ser det inte ett tillräckligt svar på frågan hur försvarsministern kommer att lösa oklarheterna kring förrådets funktion, kapacitet och övningsverksamhet. Räddningsverket har inte varit tillräckligt tydligt med om förråden i huvudsak ska förse kommunerna med material eller om uppgiften består i att personalen ska fungera som experter.

Det är också tveksamt om oljeskyddsförråden har den materiella kapacitet som krävs för att kunna hantera konsekvenserna av större oljeolyckor. Dimensioneringen och placeringen bygger ju på bedömningar som gjordes på 80-talet. Läget i framför allt Östersjön är nu ett helt annat.

Försvarsdepartementet avser, enligt svaret, att först i maj genomföra en seminarieövning för att säkerställa att det inom Regeringskansliet och hos berörda myndigheter finns god beredskap för oljeolyckor. När man läser Riksrevisionens rapport ser man mycket tydligt vad de och ansvarig personal efterlyser, och det är inte seminarieövningar. Det är vid för få tillfällen som personal vid oljeskyddsförråden ges tillfälle att öva sin förmåga att hantera oljepåslag. De övningar som genomförs vid förråden är ofta begränsade till att underhålla materielen och till att lära sig använda ny materiel.

Jag hoppas att försvarsministern i sitt nästa inlägg tydligt kommer fram till att åtgärder är nödvändiga på det här området.

Anf. 70 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! På några punkter kommer jag nog att göra interpellationerna besvikna. Riksdagen har nämligen mycket tydligt sagt ifrån att vi inte längre ska ha den typen av detaljregleringar för att säkerställa en god beredskap på oljeområdet. Riksdagen har sagt att vi ska ha en lag om skydd mot olyckor och, det är det viktiga, att regeringen och riksdagen inte själva kan klara av att både förebygga risker och ta hand om olyckor. Där måste vi ha kommunerna som aktiva aktörer. Därför har riksdagen lagfäst att varje kommun ska ta fram en handlingsplan mot olyckor. Det är det som lagen föreskriver, och det betyder att när den är framtagen är det mot den som man ska utöva tillsyn. Det i sin tur betyder att handlingsplanen är det skarpa instrumentet.

När sedan varje kommun värderat sina risker och gjort en handlingsplan mot olyckor och även sett till att man kan säkerställa detta om något händer då kan man också utöva tillsynen och se ifall kommunerna har tillräcklig beredskap för de olyckstillfällen och de risker som finns i kommunen. Det är bakgrunden till att Räddningsverket fått prioritera den breda verksamheten med handlingsprogrammet.

Nästa fråga som uppstår är: Uppfyller handlingsprogrammen kravet på att även ha beredskap mot oljeolyckor? Vi vet att mer än 80 % av kommunerna tagit fram de allmänna handlingsplanerna. Vi har bett att få veta hur införandet gått, och vi kommer naturligtvis att titta på hur man nu kan intensifiera tillsynen så att den kommer i gång i enlighet med de nya intentionerna. Det finns en del tecken som tyder på att till exempel utbildningen på vissa områden inte varit tillfredsställande; det kan gälla fler områden än oljeskyddsområdet och riskerna där. Då kan vi vidta åtgärder.

Nu har Riksrevisionen kommit med ett viktigt underlag för regeringen och för oss alla på det här området, och det innefattar en del av den. Det pekar på att vi har en lagstiftning som skiljer sig från andra länders när det gäller avvägning mellan räddningstjänstfasen och saneringsfasen, för att ta ett exempel. Då är frågan: Är det ett problem i praktiken? Det finns en del som tyder på att det inte är ett problem i praktiken, medan annat tyder på att det är det. Låt oss därför titta på det och se om det behövs ytterligare gränsdragningar eller om det behövs mer resurser och stöd. Det är det som beredningen i Regeringskansliet handlar om, alltså att vi nu vet att vi får fram en bra åtgärd. Vi är överens om att vi ska ha en aktiv oljebekämpning ute till sjöss och att vi har ökade risker i form

av stora oljetransporter med tanke på Östersjöns strategiska läge på just det området.

Dessutom behöver vi aktiva kommuner. Man ska inte tro att de här problemen kan lösas om man inte kan samarbeta aktivt med kommunerna. Det här breda greppet innebär att de själva får välja metod. Där har vi haft en bred överensstämmelse i riksdagen, och då ska inte jag äventyra den genom att klämma i med en mängd lagstiftning på just detta specifika område. Jag ska i stället säkerställa att det faktiskt har blivit beaktat i handlingsprogrammen och att det följs upp med åtgärder lokalt. Om det sedan brister på myndighetssidan lovar jag se till att det blir tilltäppt.

Anf. 71 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Herr talman! Jag delar uppfattningen att lagstiftningen ska vara utformad på det här sättet, som en ramlagstiftning, inriktningslagstiftning. Men det ger mycket större ansvar till myndigheter om riktningstillsyn, förordningsskrivande och sådana saker, till stöd för kommunerna. Det är på den punkten som jag tycker att ministern är lite luddig i sin uppfattning när hon ständigt hänvisar till handlingsplanerna. Det är väl inte så att ministern ifrågasätter Riksrevisionens uppgift om att endast en tredjedel av kustkommunerna har tillräckligt bra beredskapsplaner och av dem som har det är många gamla, obsoleta, och att det behövs en särskild insats här? Det är ju därför vi ställer interpellationen.

Det vore fint om vi var överens om att regeringen kommer att ge ytterligare uppdrag, eller förstärka uppdraget, till Räddningsverket när det gäller stödet till kommunerna så att beredskapsplanerna snabbt kommer fram. Det är ju det viktiga.

Jag vill tacka för debatten och jag hoppas att regeringen i fortsättningen ser lika allvarligt som vi kristdemokrater på de ökade riskerna för oljeutsläpp. Jag gläder mig över den betoning av det kommunala självstyret som ministern här ger uttryck för och hoppas att den ska sprida sig i vida kretsar i Regeringskansliet under den tid som återstår. Tack så mycket för debatten!

Anf. 72 SVERKER THORÉN (fp):

Herr talman! Jag tycker mig ha fått ett tydligare svar muntligt än det som jag fick skriftligt. Jag hälsar naturligtvis engagemanget och vad som kommer att bli utfallet av Riksrevisionens rapport med glädje och tar det med mig. Jag kan lova försvarsministern att Folkpartiet liberalerna även fortsättningsvis kommer att följa frågan.

Mandatperioden har ju varit full av incidenter och mindre olyckor med undermåliga tankfartyg i drift samt en explosionsartad utveckling av oljetransporterna på Östersjön. Regeringens tal om vikten av internationellt samarbete för att förebygga stora oljeolyckor, både i svaret i dag och i andra debatter med ministrar, är sant, men det förtar inte på något sätt allvaret i kritiken från Folkpartiet och Riksrevisionen vad gäller det lokala och det regionala. Nationell beredskap, lagstiftning och rutiner måste naturligtvis vara säkrade och övade även när internationell hjälp kommer.

Prot. 2005/06:75
17 februari

Svar på
interpellationer

Under denna debatt har jag försökt få försvarsministern att ge signaler om att åtgärder kommer att vidtas med anledning av Riksrevisionens kritik. Det kan tyckas att det inledande svaret ifrågasatte om det behövdes, men jag tycker att vi nu fått sådana signaler.

Avslutningsvis skulle jag vilja fråga Leni Björklund om ett förebyggande arbete som har en internationell dimension. Det är en viktig fråga som vi debatterat mycket både med Ulrica Messing och Lena Sommestad, och nu vill jag även fråga försvarsministern. Kommer försvarsministern att medverka till att de förändringar som Kustbevakningen och Sjöfartsverket föreslagit, för att undanröja den osäkerhet som myndigheterna anser nu råder om att Sverige kan leva upp till kravet i övervakningsdirektivet vad gäller mottagande av fartyg i nöd, införs? Det handlar alltså om att vi får ett juridiskt säkert system med utpekade nödhamnar och att vi som sista EU-land runt Östersjön uppfyller just den internationella överenskommelse som vi varit med om att träffa samt förebygger ett återupprepande av det som 2002 hände med Prestige i Östersjön?

Anf. 73 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Herr talman! Först vill jag vända mig till Sven Gunnar Persson och upprepa att det inte är beredskapsplanerna som är det viktiga, utan det är handlingsprogrammen.

Beredskapsplanerna är ett hjälpmedel, ett verktyg, som man kan ha för att säkerställa att man har en ordentlig beredskap mot oljeskador och ett skydd mot de riskerna. Vi ska nu tillsammans se till att handlingsplanerna ordentligt beskriver riskerna och att man har gått igenom hur man ska förebygga och vad man ska göra. Beredskapsplanen är alltså ett hjälpmedel medan handlingsprogrammet är det som vi har lagstiftat om här i Sveriges riksdag.

Sedan vill jag säga att Ulrica Messing är den som ansvarar för nödhamnarna och den verksamheten. Vi anser att vi har uppfyllt det EU-direktivet. Jag har i alla fall säkerställt att de myndigheter som jag ansvarar för, Kustbevakningen, kan bogsera skadade fartyg i hamn, till skyddade platser som fungerar i de här områdena. Dessutom pågår en ytterligare genomgång av sjösäkerheten för att implementera ytterligare direktiv på det här området. Jag överlämnar i trygga händer den frågan till Ulrica Messing. Jag kan försäkra er att vad anbelangar de myndigheter som jag ansvarar för ser både hon och Lena Sommestad till att jag gör allt för att också uppfylla miljö- och sjösäkerhetskrav. Med ert stöd tror jag att det kan bli riktigt bra till slut.

Var inte så aggressiva, och utgå inte från att vi inte vidtar åtgärder. Ha respekt för att en del processer där man ska involvera och få engagemang i landets alla kommuner tar lite längre tid än man kanske önskar när man ser problemen med de stora oljetransporterna.

Överläggningen var härmed avslutad.

Talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2005/06:FPM46 Ratificering av Unescos konvention om främjande av skydd för mångfalden av kulturella uttryck, till kulturutskottet

2005/06:FPM47 Informationsutbyte på asyl- och migrationsområdet
KOM(2005)480 till socialförsäkringsutskottet

12 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

Proposition

2005/06:86 till konstitutionsutskottet

13 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Framställning

2005/06:RRS15 Riksrevisionens styrelses framställning angående statsbidrag till ungdomsorganisationer

Redogörelser

2005/06:RRS11 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående revisionsberättelsen över Riksbankens årsredovisning för 2005

2005/06:RRS17 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående statens insatser för lärarkompetens

2005/06:RRS18 Riksrevisionens styrelses redogörelse angående statens stöd till regional projektverksamhet

Socialutskottets betänkanden

2005/06:SoU11 Utökad möjlighet för Säkerhetspolisen att inhämta information i verksamhet för personskydd

2005/06:SoU12 Nationell alkoholhandlingsplan

Lagutskottets betänkanden

2005/06:LU16 Den europeiska exekutionstiteln för obestridda fordringar

2005/06:LU17 Elektroniskt ansökningsförfarande i inskrivningsärenden, m.m.

Försvarsutskottets betänkanden

2005/06:FöU4 Sjö- och kustövervakningsfrågor

2005/06:FöU5 Vissa personalfrågor i Försvarsmakten, m.m.

14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 17 februari

2005/06:1032 av *Roger Tiefensee* (c) till statsrådet Hans Karlsson
Arbetslöshetssiffror enligt EU-standard

2005/06:1033 av *Staffan Danielsson* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Flygskatt till Gotland

2005/06:1034 av *Bertil Kjellberg* (m) till finansminister Pär Nuder
Företagens kostnader för att deklarerera moms

2005/06:1035 av *Henrik von Sydow* (m) till finansminister Pär Nuder
Riksbankens oberoende och socialdemokratiska utspel

2005/06:1036 av *Erling Wälivaara* (kd) till finansminister Pär Nuder
Nya momssatsers påverkan på turistnäringen

2005/06:1037 av *Torsten Lindström* (kd) till statsrådet Lena Hallengren
Rekryteringsbidragets låga effektnivå

2005/06:1038 av *Karin Svensson Smith* (-) till statsminister Göran Persson
Regionala oljekommissioner

2005/06:1039 av *Lotta Hedström* (mp) till statsrådet Carin Jämtin
Biståndet till Tjetjenien

2005/06:1040 av *Else-Marie Lindgren* (kd) till statsrådet Lena Som-
mestad

Risk för tvåkönad fisk i Viskan

2005/06:1041 av *Cecilia Widegren* (m) till jordbruksminister Ann-
Christin Nykvist

Svenskt fjäderfä och fågelinfluensan

2005/06:1042 av *Sven Bergström* (c) till statsrådet Ulrica Messing
Lantbrevbärarservice

2005/06:1043 av *Lars Gustafsson* (kd) till försvarsminister Leni Björk-
lund

Värnpliktigas alkoholvanor

2005/06:1044 av *Rosita Runegrund* (kd) till socialminister Berit Andnor
Resurscenter för anhörigstöd

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 21 februari.

15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Prot. 2005/06:75
17 februari

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 16 februari

2005/06:983 av *Lars-Ivar Ericson* (c) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Framtiden för slakterinäringen

2005/06:986 av *Jan Emanuel Johansson* (s) till jordbruksminister Ann-Christin Nykvist

Bättre tillsyn vid djurtransporter

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 21 februari.

16 § Kammaren åtskildes kl. 12.43.

Förhandlingarna leddes

av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med 6 § anf. 38 (delvis) och

av talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ANNALENA HANELL CARPELAN

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Meddelande om ändring i kammarens sammanträdesplan.....	1
2 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	1
3 § Svar på interpellation 2005/06:230 om bostadsmarknaden och hemlösheten	2
Anf. 1 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	2
Anf. 2 LARS TYSKLIND (fp).....	3
Anf. 3 CARL-AXEL ROSLUND (m)	4
Anf. 4 RIGMOR STENMARK (c)	5
Anf. 5 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	6
Anf. 6 DAN KIHLESTRÖM (kd)	7
Anf. 7 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	8
Anf. 8 LARS TYSKLIND (fp).....	9
Anf. 9 CARL-AXEL ROSLUND (m)	10
Anf. 10 RIGMOR STENMARK (c)	11
Anf. 11 GUSTAV FRIDOLIN (mp)	11
Anf. 12 DAN KIHLESTRÖM (kd)	12
Anf. 13 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	13
Anf. 14 LARS TYSKLIND (fp).....	14
4 § Svar på interpellation 2005/06:232 om byggande av studentbostäder	15
Anf. 15 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	15
Anf. 16 AXEL DARVIK (fp)	16
Anf. 17 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	17
Anf. 18 AXEL DARVIK (fp)	18
Anf. 19 Samhällsbyggnadsminister MONA SAHLIN (s).....	19
Anf. 20 AXEL DARVIK (fp)	19
5 § Svar på interpellation 2005/06:247 om polissituationen i Dalarna	20
Anf. 21 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	20
Anf. 22 ROLF GUNNARSSON (m)	20
Anf. 23 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	21
Anf. 24 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	22
Anf. 25 ROLF GUNNARSSON (m)	23
Anf. 26 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	25
Anf. 27 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	25
Anf. 28 ROLF GUNNARSSON (m)	26
Anf. 29 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	26
6 § Svar på interpellation 2005/06:248 om styrningen av polisen	27
Anf. 30 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	27
Anf. 31 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	28
Anf. 32 ROLF GUNNARSSON (m)	28
Anf. 33 JOHAN PEHRSON (fp)	29
Anf. 34 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	31
Anf. 35 HILLEVI ENGSTRÖM (m)	32

Anf. 36 ROLF GUNNARSSON (m).....	33
Anf. 37 JOHAN PEHRSON (fp).....	34
Anf. 38 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	34
Anf. 39 HILLEVI ENGSTRÖM (m).....	36
Anf. 40 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	36
7 § Svar på interpellation 2005/06:205 om psykisk ohälsa	37
Anf. 41 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	37
Anf. 42 MARITA ARONSON (fp).....	38
Anf. 43 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	39
Anf. 44 MARITA ARONSON (fp).....	40
Anf. 45 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	41
Anf. 46 MARITA ARONSON (fp).....	42
Anf. 47 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	43
Anf. 48 TALMANNEN.....	43
Anf. 49 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	43
8 § Svar på interpellation 2005/06:213 om socialtjänstlagen	44
Anf. 50 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	44
Anf. 51 HANS BACKMAN (fp).....	44
Anf. 52 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	45
Anf. 53 HANS BACKMAN (fp).....	46
Anf. 54 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	46
Anf. 55 HANS BACKMAN (fp).....	47
Anf. 56 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	47
9 § Svar på interpellation 2005/06:223 om stödet till ”de glömda barnen”	48
Anf. 57 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	48
Anf. 58 TUVE SKÅNBERG (kd).....	49
Anf. 59 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	50
Anf. 60 TUVE SKÅNBERG (kd).....	51
Anf. 61 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	52
Anf. 62 TUVE SKÅNBERG (kd).....	52
Anf. 63 Statsrådet MORGAN JOHANSSON (s)	53
10 § Svar på interpellationerna 2005/06:220 och 227 om beredskapen i händelse av oljeolyckor	54
Anf. 64 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	54
Anf. 65 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	55
Anf. 66 SVERKER THORÉN (fp).....	56
Anf. 67 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	57
Anf. 68 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	58
Anf. 69 SVERKER THORÉN (fp).....	59
Anf. 70 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	60
Anf. 71 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	61
Anf. 72 SVERKER THORÉN (fp).....	61
Anf. 73 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	62
11 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	63
12 § Hänvisning av ärende till utskott.....	63
13 § Bordläggning.....	63

Prot. 2005/06:75	14 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	64
17 februari	15 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	65
<hr/>	16 § Kammaren åtskildes kl. 12.43.	65

